

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Hár hónapra 3 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Hár hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Először a petti sor egyszer 20 fillér,
minden következő alkalommal 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, február 9.

Tarnownál sikerrel harcol nehéz tüzérségünk.

Budapest, február 8. (Hivatalos.) Orosz-Lengyelországban és Nyugat-Galiciában általános helyzet nem változott.

Dunajecnél működő nehéz tüzérségünk célzásnak kedvező feltételek mellett eredménnyel lőtte Tarnow körüli területet és élő célok ellen is láthatólag jó hatást ért el.

Kárpátokban tegnap is mindenütt harcoltak.

Bukovinában további előrenyomulásunk során hadoszlopaink Siczawa felső völgyébe jutottak és négyszáz embert elfogtak. Höfer altabornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikeres összetűzés az oroszokkal.

Berlin, február 8. Nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

La-Bassée-től dényugatra csatornától datte levő állásunkert folyik még harc. Ellenség által elfoglalt rövid árok egy részét visszatoglaltuk.

Argonnekben elragadtuk ellenségtől erődítései egyes részét. Egyebkent lényeges esemény nem történt.

Keleti hadszíntér:

Poroszországi határon tavaktól délkeletre és Lengyelországnak Visztulától jobbra eső részében sikeres összetűzés történt. Különben keletről nincs jelenteni való. Legtöbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Amerika sajtója a német blokáddal szemben.

NEWYORK. Az amerikai angol barátok lapok bluftnak hirdetik Németország ismeretes deklarációját, amellyel bejelentette, hogy február 18-tól kezdve állandóan veszélyezteteti Anglia tengerreit. Az amerikai szállítóhajókat ennek ellenére még is el fogják indítani, mert állítólag biznak az angol hadihajók védelmében. A keleti kikötőkben azonban a nagy buzakínalat folytán máris áreses állott be, mert sokan vannak, akik meg sem mernek szállítani. Az Egyesült Államok kormánya minisztertanácsot tartott, amelyről annyi szivárgott ki, hogy Amerika egyelőre nem tiltakozik a német intézkedések ellen.

BERLIN. Az amerikai sajtóamadá sokra vonatkozólag a Deutsche Tageszeitung a következőket írja:

Az Egyesült Államok semmiféle fenyegetése vagy intézkedése nem bíráhatná rá a német birodalmat elhatározásának megmásítására vagy módosítására. (Táviroda.)

Kormánybiztos a járvány ellen

Arad, február 8.

Uj, nagy jelentőségű és széles hatáskörrel felruházott tisztében járt ma Aradon Károlyi Gyula gróf, a város és a vármegye volt főispánja. A háborúra való berendezkedésnek egyik legfontosabb része volt az, hogy a járványos betegségek ellen felkészüljünk. Minden csatátér megtermi a ragadós betegségek csiráit és teljes bizonyossággal lehetett erre számítani most, a mikor a harcok óriási, azelőtt elképzelhetetlen fronton folynak. Számításba kellett tehát venni, hogy a járványok a sebesültek, foglyok, betegek révén az ország belsejébe is belopóznak s gondoskodni kellett arról, hogy az erre illetékes hatóságok a járványok ellen való védekezésben, a bajok elszigetelésében és elfojtásában ép oly pontosan és fáradságot nem tűrően teljesítsék kötelességüket, mint a katonák a háboruban. És ennek a tevékenységnek ellenőrzésére, irányítására nevezte ki a király gróf Károlyi Gyulát kormánybiztosul, a ki a mozgósítás első napjaiban felajánlotta szolgálatait a hadvezetőségnek. Károlyi Gyula a nehéz tisztelet vállalta s azzal a komoly lelkiismeretességgel és eréllyel, a melylyel főispán korában a kis és nagy ügyeket telfogta, látja el a felelősségteljes kormánybiztosi tennivalókat.

A gróf a város meghívása folytán Aradra jött és részt vett a járványbizottság mai ülésén. A kormánybiztos megjelenésére — ezt sietünk megállapítani, — nem azért volt szükség, mintha itt ázsiai, kemény beavatkozást igénylő állapotok lennének. A járványbizottság eddig is komoly munkát végzett és a mennyire lehetett, a járvány terjedését megakadályozta. A járvány azonban még nem szűnt meg és ha meg is szűnnék, a háború végéig újra, meg újra kiüthet közöttünk a veszedelme, ha csak

a védekezésnek alapos, a bajok terjedését szinte kizáró módját nem találják meg. A kormánybiztos megjelenésének és közbelépésének bizonyára meglesz az az eredménye, hogy most mindennemű hivatalos eljárások, hosszas tárgyalások nélkül meg lehet valósítani azokat az intézkedéseket, amelyek valamennyink nyugalalmát megszerzik.

A legfontosabb a járványbizottság tanácskozásainak anyagából a vár kiürítése. Szükség van arra a mai helyzet folytán, de kétségtelenül megnyugtató okából. Miután a várban elhelyezett szerb foglyok között állapították meg legelőször a kiütéses tifuszt, és miután a foglyok összecsufoltága folytán ott lehetett a legjobb alkalom annak terjedésére, — a nyugtalan közönség szinte ideges félelemmel néz minden katonát, a kiről tudja, hogy a várba jár. Ennek a félelemnek nagyrészt nincs alapja, hiszen a vár nagy terület, a melynek csak egy kis, egyébként is kis része volt megfertőzve. Azonban maguknak a vár lakóinak, a katonáknak — tehát ma a legértékesebb emberanyagának, — megvédése is kívánatosá tette, hogy ezek elhagyják a Maroson túli városrészt, és a sáncterületet a járvány elszigetelő helyéül használják föl.

Mindenesetre kedvező, hogy a kormánybiztos a legalaposabban, közvetlen tapasztalatból ismeri a helyi viszonyokat és intézkedései, előterjesztései bizonyára arra fognak irányulni, amit a város egészségügyi érdeke leginkább kívánatosá tesz. Az pedig, hogy a kormánybiztos Károlyi Gyula gróf, bizonyosságot nyújt a felől, hogy a mit szükségesnek lát, az meg is fog történni.

Az Aradi Első Takarékpénztár közgyűlése.

(Beszámoló a háborús esztendőről. — Új elnök és új igazgatók választása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 8.

Az Aradi Első Takarékpénztár házában közgyűlési termében az intézet nagy számmal megjelent részvényesei tanuskodtak arról, hogy a háború első felévé magába foglaló 1914. esztendőről a szokottnál is nagyobb érdeklődéssel várják az intézet igazgatóságának beszámolóját. És amint az előző években, úgy most is az Aradi Első Takarékpénztár igazgatósági jelentése nemcsak az intézet évről, tevékenységéről, a vidéken első sorban álló tőkeerejéhez és tekintélyéhez méltó munkásságáról számolt be, hanem Ottenberg Tivadar udvari tanácsos vezérigazgató a nagy körültekintéssel és gondnal képét adta Arad egész közgazdasági, pénzügyi, üzleti életének. — A közgyűlésnek fontos aktusa volt az intézet vezetésének — igazgatóság, felügyelő, váltóbiráló bizottság és igazgatóválasztmány — új mandátummal ellátása. Az egyhangú választás az intézet új elnökévé Ottrubay Károly nyugalmazott kuriai bírót, az igazgatóságba új tagokként Adler Andor nagykereskedőt, Biró Albert földbirtokost, Purgly Emil földbirtokost és Steiner Ferencet, az aradi tőzsde elnökét juttatta. Az új vezetők kiváló és nagyraértékelt képességei a hetvennegyedik üzleti évet betöltött intézet élén sikerrel fognak érvényesülni.

(A közgyűlés megnyitása.)

A közgyűlést pontban délelőtt tíz órakor Parecz György igazgatósági tag nyitotta meg.

— Tisztelt közgyűlés — mondotta — alapszabályaink 29. szakasza és igazgató társaim megbízása folytán az elnöki széket én foglalom el, miután Sáriot Domokos, társulatunknak évek óta keresztül volt fáradhatatlan elnöke (éljenzés) lemondott. Sáriot Domokosnak társulatunk felvirágoztatása körül maradó érdemei vannak, távozására ránk nézve igen fájdalmas azért indítványozom, hogy a közgyűlés adjon efelelتي sajnálkozásának kifejezést s azt foglalja jegyzőkönyvébe. (Helyeslés.) Üdvözlöm a mai nehéz időkben a megjelent részvényes urakat és megállapítom, hogy a mai közgyűlést szabályszerűen meghirdették, megállapítom, hogy intézetünknek 240 részvényes 4760 részvényt tett le 3161 szavazat képviselésében, a közgyűlésen megjelent 80 részvényes 1143 szavazattal, kimondom tehát, hogy a közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Szirmay Károly főkönyvelő urat, annak hitelesítésére Múlek Lajos dr. és Ottrubay Károly részvényes urakat kérem fel. (Éljenzés.)

Szomorú kötelességet teljesítek, amidőn bejelentem, hogy a múlt év folyamán igazgatóságunk tagjai közül Schuster Illés dr., Hánn Alajos, továbbá Andrányi Károly báró intézetünknek hosszú időn keresztül volt igazgatósági tagja elhaláloztak. Halálukkal intézetünket súlyos veszteség érte s ezért indítványozom, hogy a közgyűlés adjon részvétnének jegyzőkönyvi kifejezést. (Helyeslés.)

Áttérve az intézet múlt évi működésére, hangsúlyozni kívánom, hogy habár a hivatalnoki kar nagy része hadba vonult, az itthonmaradottak fokozott s önfeláldozó munkával pótolták a hiányzó erőket s így a zárszámadások pontos időben, a legnagyobb precizitással elkészültek s a közgyűlés elé terjesztettek. A világháború következtében a múlt évi üzleti forgalom nagyban hanyatlott s így a nyereség is csökkent, azonban a jogos igényeket kielégíti. Az igazgatóság a jelen üzleti évre hetvenöt korona osztalékot hoz javaslatba, amely kevesebb ugyan, mint az előző évi, ennél többet azonban az igazgatóság, az intézet érdekeit tartva szem előtt, javaslatba nem hoz-

hatott. Azonban hangsúlyozni kívánom, hogy ha a normális viszonyok helyreállnak az igazgatóság azon lesz, hogy a részvényeseket kárpótolja s minél nagyobb osztalékot fizessen nekik. (Élénk helyeslés.)

Az üzleti jelentésből még kiemeltem, hogy a mérlegbe jótékony célu adományokra felvett hitezer koronát az idén legnagyobb részben hadjótékonyossági célra kívánjuk fordítani. (Helyeslés.)

(Beszámoló a háborús esztendőről.)

Ezután Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, az intézet vezérigazgatója olvasta fel az igazgatóság értékes jelentését, amelynek kiemelkedő részeiben ezeket mondta:

— Békés munkában eltöltött évtizedek után a világháború pusztításai következtek be. A reánk kényszerített háború közel fél év óta tart és hatásai súlyosan érezhetők a gazdasági élet minden vonatkozásaiban. Az értékek és javak túlnyomó részében tetemes, most még át sem tekinthető hanyatlás és romlás következett be; a hitelviszonyok pedig a foglalkozási ágak nagy részében kedvezőtlenül változtak. A jelenlegi helyzet komolyságát még fokozza a közel jövő teljes bizonytalansága. A háború eddigi alakulása után teljes reménnyel bízhatunk hazánk és szövetségeseink győzelmében; az azonban egyelőre nem tudható, hogy a fegyveres állapot mikor fogja az annyira óhajtott béke felváltani és hogy az újból kezdődő produktív munkában és várható fellendülésben hosszabb, vagy rövidebb idő alatt fognak megtérülni a háború céljaira hozott áldozatok és az ez által okozott veszteségek. Gazdasági életünket a háború nagy erőpróbának vetette alá, amelyet az meglepő sikerrel állott ki. Joggal remélhető, hogy ezen erőpróbának nehezebb részén túl vagyunk már és megzúzóult bizalommal várhatjuk az időpontot, amidőn a gazdasági tevékenység a régi mederben újra megindulhat. A háború megszünte bizonyára új életre fogja kelteni a bizalmat, a tevékenységi vágyat, a vállalkozási kedvet s a lekötött gazdasági erőket és előre látható, hogy a béke beálltával, sok, még mindig szunnyadó, a forgalomtól elvent tőke fog felszínre kerülni, haszonhajtóvá válni és az általános, nagyarányú fellendüléshez hozzájárulni.

Intézetünk múlt évi tevékenységére visszapillantva, természetesen, hogy abban a világ-

Az Aradi Közlöny bölcsőjénél.*

Írta: dr. Tolnai János.

Tisztelt Szerkesztő urnak előttem fekszik a levele, melyben szép muzsikaszóban jelzi, hogy a Közlöny negyedszázados jubileumra készül s arra kér meg, hogy mint a lapnak régi munkatársa én is írjak valamit az ünnepi számba.

Nagyon szépen köszönöm a szíves megemlékezést s miként látja Szerkesztő ur sietek is a megíratott felhívásnak eleget tenni. De megírt emlékezéseim tárnázában kutatgatva egyet-mást elmondanék a Közlöny születéséről s életének kezdő időpontjáról, engedje meg, hogy egy egyéni érzésem jelzésével kezdjem beszámolt.

Nem szeretem a jubileumokat. Nem azért nem, mert a jubileumok többnyire az emberi lényiség jegyében születnek s az öntömény, vagy legalább is a kiforcsított tömörítésnek képezik alkalmát. Erről most szólok, mert nem egyén, hanem hirlap

Az én ellenszenvem, mellyel a jubileumokat szemben viseltem, sokkal egyénibb, sokkal erősebb alapokon nyugszik.

Mert hát mi is az a jubileum? Ünneplés annak, hogy a teremtés ura kegyes volt megengedni, hogy ez, vagy az az ur, vagy intézmény hosszú életet érjen el.

Hát kérem alászan, amikor Ön Szerkesztő uram, arra hív meg, hogy Önökkel együtt ünnepeljem a lap huszonöt éves fennállását, ezzel impozit arra emlékeztet, hogy az a negyed-

Az Aradi Közlöny régi és kiváló munkatársának s a lap huszonöt éves jubileuma alkalmával jelen-

évszáz nemcsak a Közlöny élete fölött siklott tova, hanem ugyanannyi idő eljárt fölöttem is. Egyszóval azért nem szeretem a jubileumokat, mert az ilyen ünnepség annak az érzését váltja ki belőlem, hogy magam is vénülök...

Fokozottabb mértékben gyakorolja reám ezt a hatást a Közlöny jubileuma, mert bármily nehéz szívvel teszem ezt, — ne tessék kijelentésemet félreérteni — be kell vallanom, hogy én vagyok Aradon a Közlöny legrégebb munkatársa. Elmondhatom, hogy ott voltam a Közlöny bölcsőjénél. Ott voltam, amikor a Közlöny első számát összerótták, ott voltam, amikor a lap szerkesztője és annak munkatársai lesték a hatást, melyet a lap első számai az aradiakra gyakoroltak.

Magam is dolgoztam az első számokban. Elrakott régi újságok között megtaláltam a Közlöny első évfolyamának hatodik számát s abban egyik hosszú lére eresztett szentimentális novellámat, mely a „Clorinda fehér rózsái” címre hallgatott. Szépen, hangulatosan el van benne mondva egy előkelő újnemes familia története. Természetesen, hogy a család nagyralátó s a házikisasszony Clorinda csak gróffokkal és bárókkal udvaroltat magának s ügyet sem vet a házitanító filozofia szerelmére, ki fehér rózsák alakjában fejezi ki hódolatát, de Clorinda azokat mellőzi. Természetesen, hogy Clorinda büntetlenül nem lehet ily kegyetlen a jámbor imáddal szemben s a nemes utol is éri. Az egyébként viruló hajadont a novellában irgalmatlanul tudóvesszéssé teszem s elküldöm Abáziába meghalni, amit meg is cselekszik hűségesen, miután a házi tanítóval egy érzelgős jelenetben (magam is meghatottan olvastam) rendbe hozta a dolgát. A szép Clorinda azóta

a családi sirboltban pihen s a házi tanító, kit hűsége elismerésül s bánatának kárpótlásul középiskolai tanárrá léptettem elő, hűségesen hordja a Clorinda sirjára a fehér rózsákat, melyeket Clorinda nem utasít többé vissza.

Hat nem megható és szép kis história ez az aradi Szerkesztő uram? És az az ember, ki az ilyeneket megírta, huszonöt év után ne legyen sentimentális azért, hogy ma már csak mosolyog az ilyen íráskor felett?

Ha elgondolom, hogy milyen deli legény voltam akkor, amikor huszonöt év előtt ott forgolódtam a szerkesztőségben, ha elgondolom, hogy milyen büszkeséggel jártam végig az utcán, ha egy-egy dolgozatot a lapban napvilágot látott, ha elgondolom, hogy milyen dusak és szép feketék voltak akkorában fürteim, melyek között kamasz fiaim ma már nem egy ősz szálát és folytonossági hiányt fedeznek fel: pincsen-e igazam akkor, amidőn haragszom Önökre, hogy jubileumok által emlékeztetnek arra, hogy a lap negyedszázados pályafutása alatt magam is ugyanannyival megöregedtem.

Gondolatban látom, hogy Szerkesztő ur rázza a fejt s morogja magában: En ettől az őrült jubileumi cikket s nem önmagáról zenggett carmon lugubret kértem s látom tekintetből, amint azt gondolja magában, hogy: dologra, dologra.

Hát bocsánatot kérek a sok fecsegésért — talán ez is a korral jár — és igenis áttérek a dologra.

Az Aradi Közlöny az 1885. év december végén indult meg. Megjelenése politikai célzattal történt. Az akkori szabadelvű párt eszméinek terjesztésére indult meg a lap. Volt már e téren egy elődje az Aradi Hirlap, mely az

háboru okozta káros hatások nagy mértékben érvényesültek. Már az év első felét, amidőn még a háborura gondolni sem mertünk, válságos nyugtalanságot keltő jelenségek kísérték. Az előző évi nagy pénzdrágaság után szinte általános üzleti pangás, a vállalkozási és befektetési kedv megszűnése volt tapasztalható. A lefolyt év első felében mutatkozó pénzhiány és az ezzel járó kamatlábleszállítás nem volt képes a gazdasági életnek ezt az irányzatát megváltoztatni. A depresszió súlyosabb lett a rossz termés folytán és az év második felében reánk szakadt, ha már nem is teljesen váratlanul, de mindenesetre megdöbbentő gyorsasággal a háboru. Ami az első pillanattól kezdve nem volt kétséges, hogy a háboru a pénzintézeteket és azok üzleti érdekeit érzékenyen fogja érinteni, immár bizonyossá vált és ha jelenleg a pénzintézetek még nem állanak kialakult helyzettel szemben, bizonyos, hogy a jövőre nézve a háboru következményeit feltétlenül számításba kell venni. A jövő minden eshetőségeivel szemben pedig akkor leszünk legjobban vértézve, ha már most megteszük mindazon intézkedéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy a csúspontjára jutott válság következményeit ellensúlyozzák és lehetőleg minél rövidebb idő alatt kiküszöböljék.

(Elővigyázat és tartózkodás.)

Ezen szempont volt irányadó mérlegünk összeállításánál. A világháboru tartama és kihatásai jelenleg nem láthatók előre és ebből kifolyólag a mérlegtételek megállapításánál és a lezárt év eredményére vonatkozó javaslataink megtételénél a legnagyobb gondossággal jártunk el és a bizonytalan jövő által reánk parancsolt elővigyázatot és tartózkodást követtük.

A háboruval összefüggő gazdasági események közül mindenekelőtt a moratóriumot említjük föl. A moratóriummal igen nagy mértékben éltek üzletfeleink, miáltal a kamathátralékok összege tetemesen felszaporodott. Azon intézkedések, amelyeket az újabb kormányrendelet a moratórium fokozatos megszüntetésére tartalmaz, azon reményre jogosít, hogy a hátralékok nagy része, kihelyezéseink bonítására való tekintettel rövid időn belül be fog folyni.

Közigazgatási életünknek kimagasló eseménye volt az elmúlt év november havában az állam által kibocsátásra került 6 százalékos hadikölcsön, amelynek minden várakozást felülmúló fényes sikere jelentőségileg tanusított országunk nagy anyagi erejéről. Intéze-

tünk hazafias kötelességének ismerte, hogy a hadikölcsön eredményéhez a legnagyobb odaadással járuljon hozzá. Ennek bizonyítéka, hogy ügyfeleink intézetünkönél, mint pénzügyminiszterileg hivatalosan kijelölt aláírási helyen, 4713,000 korona összegű hadikölcsönt jegyezték. Ez alkalommal azonban sajnálattal utalunk azon körülményre, hogy az a várakozás mikép a hadikölcsön magas kamatozása, de főleg a hazafias cél az elrejtett és a forgalomtól elvont tőkéket fogja felzárkózni hozni, alig számbavehető mértékben teljesült, s az intézetünkönél eszközölt jegyzések túlnyomó része a betétek rovására történt.

A jelentés ezután megemlékezik arról, hogy a termés a múlt évben vidékünkön évtizedek óta a legsilányabb volt, a gazdák azonban az elért magas árakkal nyertek kárpótást. Az év utolsó hónapjában a gabonaművekre nézve ármáximo lépett életbe, amely némileg egyidőre megbénította az üzleti forgalmat. Borvidékünknek, az „Aradhegyaljának” a közepesnél gyengébb termése volt. Kereskedőink és iparosaink helyzete meglehetősen nehéz, mindamellett városunkban és vidékünkön számottevő fizetésképtelenség nem fordult elő.

— Az Osztrák-magyar bank működése — folytatja a jelentés — minden irányban alkalmazkodott a viszonyok rendkívüli alakulásához. Míg az első félévben a jegybank 5 és fél százalékról 5 százalékra, majd pedig a normális 4 százalékos tételre leszállította a kamatlábat, a háboru kitörésekor 6 százalékra, majd 8 százalékra volt kénytelen azt felemelni. Ezen abnormális kamatláb csak rövid ideig volt érvényben, minthogy augusztus hó 20-án a ráta 6 százalékra, majd október hó 29-én 5 és fél százalékra szállott le, amely tétel még most is érvényben van. Nem mulaszthatjuk el arra utalni, hogy az Osztrák-magyar bank különösen e nehéz időkben feladata teljes magaslatán állott és az állami szükségletek kielégítése mellett a legnagyobb készséggel gondoskodott üzletfelei hiteligényeinek legmesszebbmenő elátásáról. A midőn ezért az Osztrák-magyar bank vezetésének a legnagyobb elismerést és hálát tolmácsoljuk, utalnunk kell arra is,

hogy a jegybank aradi fiókjának a lefolyt évben is a megszokott méltányossággal és előzékenységgel állott piacunk rendelkezésére.

A múlt évbe fizetési forgalmunk a vázolt körülmények között nemcsak hogy nem emelkedett, hanem az előző évihez képest tetemes csökkenést mutat, miután főleg az év második felében a helyzet minden nagyobb üzleti tevékenységet kizárt, a moratórium állapota pedig az összes üzletágakban maga után vonta a forgalom hanyatlását. Üzletfeleink érdekeire a súlyos időkben is minden irányban tekintettel voltunk és a régi hitelek fentartása mellett velük szemben állandóan a legméltányosabb kamattételeket alkalmaztuk. Felemlítendőnek tartjuk még, hogy a bizonytalan helyzetre való tekintettel állandóan nagy készpénzkészleteket tartottunk, ami azonban jelentékeny kamatvesztéssel járt; hasonlóképpen tekintélyes összegeket tartottunk fővárosi pénzintézeteknél, hogy mobilitásunkat minden eshetőséggel szemben biztosítsuk. Ebből kifolyólag nagyobb visszeszámlítási hitelt vettünk igénybe, azonban szigorúan szem előtt tartottuk, hogy az igénybe vett hitel tárcaaladékkunkkal és saját tőkéinkkel helyes arányban álljon.

Az intézet tulajdonát képező értékpapíroknál szenvedett veszteséget 424,965 korona 40 fillért a külön tartalékalapból hozták leírásba.

(A nyereség felosztása.)

Az összforgalom az 1914. évben: 838.050.150 korona 92 fillér volt. Az 1914-ik évi nyereség felosztására vonatkozólag az igazgatóság a következő javaslatot terjesztette a közgyűlés elé: Az 1914-ik évi mérleg szerinti tiszta nyereség a múlt évi 60.112 korona 37 fillér elővezetéssel együtt K. 918.370.69. Ennek folytán a 918.370 korona 69 fillér nyereség az alapszabályok 107. § a rendelkezése szerint következőleg osztandó fel: 1. 10200 darab 1000 koronás részvény 10 200.000 koronát tevő részvénytőke után 5% kamat K. 510.000.— 2. A múlt évi 60.112 korona 37 fillér elővezetés és a részvénytőke 5% kamata levonása után még fennmaradó 348.268 korona 32 fillérből: a) 1 1/2% a külön tartalékalapnak K. 5.223.87 b) 6% jutalék az igazgatóságnak K. 20.895.50 c) 2% jutalék a vezérigazgatónak K. 6.965.16. Összesen 83.084.53 K 3. A felügyelő-bizottság tiszteletdíja

1884. évben jelent meg és miután végig csinálta az első Falk-féle választást, egy évi pályafutás után jobblétre szenderült, dacára annak, hogy jeles emberek sorakoztak zászlója köré. Ott volt a szerkesztőségben Reviczky Gyula, a korán elhunyt poéta, mint felelős szerkesztő, vezéreikket Tiszti Lajos írta s igen erős munkatársa volt Rosenthal Gyula dr., aki szegregakasztva a zsurnalistáskodást, később Lugoson telepedett meg, mint ügyvéd.

Hiába, a közönségnek nem kellett a hivatalos sajtó, inkább olvasta az akkor fiatal és élénk Arad és Vidékét, mely a függetlenségi eszmék mellett harcolt és az öreg Alföld-et, mely az Apponyi-féle hatvanhetes ellenzék politikáját támogatta.

A szabadelvű kormány azonban súlyt helyezett arra, hogy Aradon sajtóorgánuma legyen.

Hogy hogyan jött létre a vállalkozás, erra már nem emlékszem, de tény az, hogy 1885. év végén Aradra költözik Báttaszéky Lajos dr. csabai ügyvéd s Széchenyi irodalmi intézet cím alatt nyomdát alapít, amely a szabadelvűpárt organumának, az Aradi Közlöny-nek kiadását elvállalja.

A lap vezetésére Hindy Árpád jónevű fővárosi hírlapíró küldik le, ki mint felelős szerkesztő jegyzi is a lapot, főmunkatárs és főfő minden egyéb Báttaszéky Lajos dr. a szabadelvűpárt fanatikus híve, ki óriási figyelmettel látott hozzá a lap megszilárdításához, melynek, mint kiadó anyagilag is erősen érdekelve volt.

A szerkesztőség az akkoriban újonnan épült Hermann-féle palota egyik fényes első emeleti lakásában ült tanyát és ugyanott volt elhelyezve a nyomda.

Az 1885. december havában kiadott első számok, melyek mutatószámok gyanánt küldettek széjjel, körülbelül ugyanolyan külső alakot mutattak föl, mint a midőn a Közlöny jelenleg visel. De az 1886. év első napján megjelent szám már átalakult azon nagy lepedőformátummá, amilyenben akkoriban az összes fővárosi lapok megjelentek.

Hindy Árpád igen jóra való, kedélyes öreg ur volt. A szerkesztőségben hosszúszerű pipája ki nem jött a szájából, kopasz fején állandóan ott volt a fez. Csöndes természete, konvulziós modora hamarosan megszerezte neki a Hindy papa címet, mely sok évi aradi működése alatt elválaszthatatlan kísérője volt.

Báttaszéky Lajos, már sanquinikusabb természet volt, cikkeiben sokkal agresszívebb s nem kerülte az erősebb polemikákat sem, amelyek akkorában még nagyon jártak a vidéki zsurnalistikában.

Az új lap megindult s meg kell állapítanom, hogy nagyon lassan tudott gyökeret verni. Nehézkesen volt szerkesztve, az élénkségek nyoma sem volt benne, a nagy papírost hosszú lélekzetű elmélkedések töltötték be, a helyi dolgok száraz referátókban voltak visszaadva s riport, a mai értelemben alig volt a lapban. Távirat jóformán semmi, az országgyűlési tudósítások harmadnapra, az előző napi budapesti lapokból átvéve közöltettek. A sablontól talán csak a színházi rovat tért el, melyben Gallus név alatt Hahn Adolf, főreáliskolai tanár írta magas színvonalon álló, olykor kissé borsos, de mindig értékes referátáit.

Hogy a dolog így állott, annak bizonyítékul csak azt hozom fel, hogy az előttem fekvő

1886. január 6-iki, tehát ünnepnap számban, a vezéreik két és fél hasábon „A törvényhatóságok rendezéséről” elmélkedik, azután három hasábon át Horváth József tanító ír a „A tanítói segélyegyletekről”. Öllözött cikk volt „A magyar államvasutak újjászervezéséről” s Rosenber József sikeinéma-iskolai tanító adja le negyedik folytatását a „Sikeinéma oktatás” című dolgozatának. A lap többi tartalma a szokásos rovatokból áll s bennük minden szárazon megírva.

Ilyen volt akkoriban körülbelül minden egyes szám. Komoly, méltóságos és — unalmas.

S ha Hindy papát néha-néha a szerkesztőségben felhúztuk, hogy több életet kelene a lapba belevinni, ő csak mosolygott magában, mintha azt mondaná, nem értek ti ezt fiaink...

S ebben a csendes rezignációban volt is valami. Akkorában kormánypárti lapot szerkeszteni annyit jelentett, hogy ezer és ezer tekintetet kell respektálni, megannyi érdeket kell kímélni, keveset megírni és sok mindent elhallgatni.

Azután az újságírás technikája sem volt annyira fejlődött, mint manap. Telefon még nem volt, a távirat csak minimális mérvben volt a hírlapírás szolgálatába belevonva, az éjjeli szerkesztés jóformán csak hírből volt meg.

A közönség igényei is kisebbek voltak s a közönség türelmesebb is volt. Beírta azzal, ha a mai nap eseményeit holnapután olvasta el a lapban, ezért a zsurnalistikának sem volt nagyon sürgős a dolga s az akkori riporterek is szerényebbek voltak, mint a mostani.

1914. évre 8,000 K. 4. A 10200 darab részvény osztalékának 75 koronára leendő kiegészítésére, felülosztalékul 255,000.— 5. A külön tartalék-alap rendkívüli javalmazására 35,000.— 6. Jótékony és közhasznú célokra 6,000.— 7. Az intézet hivatalnokainak jutalmazására 10,000 8. Az 1915-ik évi nyereség számlára elővezetendő 61,286.16 Összesen az 1914-ik évi mérleg szerinti nyereség K. 918,370.69

Ezen kimutatott tiszta nyereségben, — folytatta Ottenberg vezérigazgató jelentését — amely a tavalyinak lényegesen mögötte maradt, természetesen magyarázható a háborus események nyomasztó hatása. Figyelembe véve mindazon körülményeket, amelyek az üzleti tevékenységet megbénították és benünk a jövő bizonytalanságára való tekintettel a teljes tartózkodásra utaltak, az elért eredmény a jogos várakozásoknak megfelel. Intézetünk, noha mindig a legnagyobb óvatosságot és körültekintést követte üzleti működésben és ennek folytán évek hosszú során át számottevő veszteséget nem is szenvedett, a háborút kísérő gazdasági jelenségek között nem állhatott teljesen elszigetelve és mindaz, ami az egész országban lényegesen csökkentette a kereseteket és a jövedelmeket, intézetünk működésében is érvényesült. Az eredményt csökkentette az adók és közterheknek mintegy 60,000 koronával történt emelkedése, továbbá a betétkamatlábban a háborus viszonyok és főképen a hadikölcsön magas kamatoztatása folytán bekövetkezett növekedése. A csökkent nyereséget módunkban állott volna részben azáltal pótolni, ha üzletfeleinkkel szemben a helyzetet a magas kamattételek áthárításával kihasználtuk volna, de ezt a lefolyt válságos időkben, amidőn minden gazdasági ágban súlyosabbaká váltak a viszonyok, nem tartottuk méltónak intézetünk közgazdasági hivatásához, és éppen ezért minden igyekezettel azon voltunk, hogy ügyfeleink helyzetét magas kamattételek alkalmazása által ne súlyosbítsuk.

Az elért tiszta nyereség lehetővé teszi, hogy egy tekintélyes összegnek a jövő évi

Amit a Közlöny első szerkesztőségéről írtam, nem akar a sajtó akkori munkásainak kisebbitése lenni. Ők is lelkes úttörői voltak a magyar kultúrának és csinálták dolgukat úgy, ahogy tudták és úgy, amint azt a koruk megkívánta.

Azóta egy negyed évszázad eljárt és ez alatt a világ többet haladt, mint azelőtt évszázadokon át.

Tény az, hogy a lapot mégis azok alapították meg, akiről itt szó esett. Azóta sok viszontagságon ment keresztül az ország és vele együtt a Közlöny.

Szerkesztők, munkatársak jöttek, szerkesztők és munkatársak mentek. A politikai áramlatok is változtak, de egyben a Közlöny mindig következetes maradt önmagához, törhetetlen harcosa volt a felvilágosultságnak és a radikális szabadelvűségnek. Ennek az iránynak alapvetői az első szerkesztőség tagjai voltak. Ha pedig ezenkívül nem is volna más érdem, azért is megérdemlik az utódok elismerését és kegyeletét...

Ezt az irányt követi a Közlöny ma is megérősödve, megizmosodva, mint hatalmas politikai és társadalmi tényező... Ettől az iránytól a Közlöny már negyedszázados tradícióját fogva eltérni soha nem fog, annál kevésbé, mert ezen iránynak soha sem volt nagyobb szüksége elszánt és lelkes harcosokra, mint épen napjainkban...

Kedves Szerkesztő Urnak és munkatársainak pedig kívánom, hogy a Közlöny ötven éves jubileumát jó egészségben érjék el és elvárjam, hogy az akkori jubileumi számnak összeállításánál is fognak tőlem cikket kérni.

Isten velünk!

nyereség számlára leendő átvitele és 35,000 koronának a „külön tartalék-alapba” helyezése mellett 75 korona osztalék fizetését hozhatjuk javaslatba. (Éljenezés).

A jelentés felemlítette végül, hogy a bevonult tisztviselők mindenkor tanúsított buzgalomuk és odaadások elismerésül teljes illetményüket kapják.

Élénk éljenezés és helyeslés követte a vezérigazgató szavait, majd a felügyelő-bizottság jelentéseinek felolvasására került a sor.

(A részvényesek elismerése.)

Műlek Lajos dr. közjegyző részvényes szólt fel ezután, a ki a részvényeseknek a vezérigazgató és az igazgatóság iránti elismerését tolmácsolta:

— A múlt évben — mondotta — oly súlyosak, oly nehezek voltak a viszonyok és a körülmények, hogy azokat figyelmen kívül hagyni nem lehet. A intézet alapját az a bizalom képezi, a mellyel a részvényesek a vezetőség iránt viseltetnek. Ép azért egy mérleg összeállításánál nem elsősorban az osztalékot kell nézni, hanem az összműködést, hogy azt a bizalmat, a melyet igényel kiérdemli-e? Határozottan hangoztatni kívánom, hogy az intézet az 1914. évben is hivatásának megfelelően működött, a nagyközönséggel szemben kielégítette az igényeket, a részvényesek érdekeit pedig a családapa gondosságával mérlegelte és így a legválságosabb időkben is beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Ezért indítványozom, hogy a közgyűlés az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak adja meg a felmentvényt, mondjon köszönetet nekik az intézet érdekeinek eredményes intézéséért. Külön meg kell emlékeznie ebben a tekintetben az intézet kitűnő vezérigazgatójáról, Ottenberg Tivadar udvari tanácsosról.

Általános helyeslés követte Műlek dr. szavait, majd Parecz György elnök utalva arra, hogy 1912. évben választott igazgatóság és felügyelő-bizottság mandátuma lejárt, kérte az új választások megejtését.

(Új elnök és új igazgatók.)

A részvényesek nevében most Fényes Dezső szólalt fel:

— A most ellünk álló feladat megoldását megkönnyítik oly nevek, amelyeknek viselői nagy tekintélynek és megbecsülésnek örvendenek. Ezt a tekintélyt és tiszteletet intézetünk is élvezni fogja, ha őket számunkra megnyerjük. Indítványozom, hogy egyhangulag válasszuk meg: Elnökké: Ottrubay Károlyt, az igazgatóság tagjaivá: iltói Adler Andort (új), esztelneki Biró Albertet (új), Domány Józsefet, Müller Károlyt, Parecz Györgyöt, jószáshelyi Purgly Emilt (új), Steiner Ferencet (új), Tedeschi Viktort, a felügyelő-bizottság tagjaivá: Dániel Kálmán, Braun Mór, Habereger György, Maresch Gyula rendes tagokat és Goldschmidt Miksa póttagot, a váltóbíráló-bizottságba: Baross Ferenc dr., Dobiaschi Józsefet, Éles Ármint, Grosz Józsefet, Grosz Izsót, Halmai Andort, Hermann Gyulát, Lukácsy Lajost, Lustig Ármint, Mairovitz Emilt (új), Priegl István dr., Raicher Károlyt, Seidner Sándort, Steiner Jakabot, Walltisch Ármint, Weiss Márkust, az igazgató-választmányba: Bánhidy Antal bárót, Bogdár Vigilt dr., Bodi Bódogot, Dengi Lajost (új) Erick Józsefet (új), Goldschmidt Sándort, Gutzjahr Mihályt, Grallert Rezsőt (új), Glück Károlyt, Ifj. Hánn Alajost, Holländer Ignácot, Jellinek Henrik drt., Kálmán Ferenc drt. (új), Kotzander Ignácot (új), Lakatos Ottó drt., Nemess Zsigmond drt., Nussbaum Zsigmondot, Parecz Gyula drt., Pozsgay Lajos drt., Robitsek Agoston drt., Schwarz Hermannat,

nagydorogi Stauber Józsefet, Stoll Bélát, Szabó Zoltánt, Tagányi Gusztávot, Varjassy Árpádot, Verbo Nándort, Wittmann Jánost.

A részvényesek egyhangú éljenezéssel fogadták el az indítványt és ezzel a közgyűlés bezárult. A közgyűlésen Parecz György elnöklete alatt jelen voltak a következő részvényesek:

Ambrus Lajos, Braun Mór, esztelneki Biró Albert, Bruckner Géza, Bódi Bódog, Berger Miksa (Temesvár), Banda Károly, Domány József, Dániel Kálmán, Dobiaschi József, Éles Géza dr., Erdélyi Pál, Eckhart Ede, Fényes Dezső, Farkas Mihály dr. (Budapest), Goldschmidt Miksa, Grosz Izsó, Grallert Rezső, Goldschmidt Sándor, Glück Károly, Grob Jenő, Grimm A. József, Gutzjahr Mihály, Hánn Alajos, Hartmann Béla, Haubert Nándor, Hoffmann László, Holländer Ignác, Habereger György, Hoffmann Antal, Herold Gyula, Holländer Miksa, Jakabffy Rezső, Jellinek József, Kertész Miksa dr., Kálmán Ferenc dr., Kerpel Izsó, Kohn József, Kaufmann Lajos, Kneffel Lajos, Kádas Kálmán, Keli Lajos, Kollmann Armin, Lustig Ármint, Löbl Gyula, Lakatos Izsó dr., Lukácsy Lajos, Laczay István, Mikosevits Iván, Mairovitz Emil, Moskovitz Zsigmond, Maresch Gyula, Ifj. Maresch Gyula, Müller Károly, Meistrovich János, Műlek Lajos, Mihalik Béla, Naschitz Árpád (Temesvár), Ottenberg Tivadar, Ottrubay Károly, Pálmay Lajos dr., Parecz György, Priegl István dr., Prokopetz Emil, Réthy Viktor, Robitsek Ágost dr., Rosenfeld Hermann, Robitsek Samu, Reiber Emil, Seidner Sándor, Steiner Ferenc, Stauber József, Steinitzer Pál dr., Steiner Vilmos, Steiner Jakab, Schwartz Hermann, Schwartz Adolf, Schuster Ödön dr., Torkos László, Tedeschi Viktor, Tenner József, Tagányi Gusztáv, Tefner Ignác, Telkes Vilmos (Budapest), Tones Ferenc, Tagányi Sándor dr., Unger Ferenc, Varjassy Lajos dr., Vörös László dr., Weisz Dávid, Wadowski Gusztáv, Weisz Márkus.

Az Adeverul hazugságairól. Berlinből jelenti a Wolf ügynökség: Az Adeverul írja, hogy Németország Bulgáriától egy szerződés aláírását követelte, amely Bulgáriát arra kényszerítette volna, hogy Romániát támadja meg, ha az ellenségeskedést kezdene Ausztria-Magyarországgal. Bulgária ezt a követelést visszautasította. Az Adeverul közleménye — teszi hozzá a félhivatalos organum — teljesen valótlan.

A hiányzó mezei munkaerő. Hogy a hadiállapot következtében a mezőgazdaságban úgy emberben, mint igavonó jószágban mutatkozó hiány a tavaszi munkákra és a terméskilátásokra káros hatással ne legyen, az aradi jószágigazgatóság a telepese községekben társadalmi uton igyekszik egyesíteni a megfogadott erőket. Elvágott február 4-ére Karácsonyi Gyula magyarpécskai m. kir. kincstári ispán Medgyesbodzás községben népgyűlést hívott egybe, a nagyszámban összegyűlt lakosság előtt leikésítő beszédében fejtegette, hogy a rájuk erőszakolt élet-halál háború az itthonmaradottakra fokozott köteleességet ró, és minden itthonmaradottnak hazafiúi és emberbaráti kötelessége egyrészt a maguk birtokát utólag rögzítve bevetni és megművelni, másrészt a tehetősebbeknek a gyengébbeket egyesült erővel támogatni, hogy megművelhessék terület a határban ne maradjon. Felhívta a lakosságot, hogy válasszon a maga kebeléből bizottságot, amelynek feladata a megfogadott munkások egyesítése és azon földterületek nyilvántartása és megműveltetése lesz, melyek részint tulajdonosuk távolléte, részint igavonó állatok hiánya miatt egyébként megművelhetők nem volnának. A közéleti jegyző buzdító szavai után a lakosság mély hálával és hazafias lelkesedéssel fogadta az indítványt és Kurunczy Lajos plébános elnöklete alatt a községi előjáróság bevonásával 10 tagú bizottságot alakított és azt a további teendők végzésével megbízta.

Tolnai János dr.

— 1863—1915. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 8.

Ma, amikor mindennapos vendég körünkben a harcok mezején bőven arató halál, ma is megdöbbentéssel, lesújtva és mélységes bánattal állunk meg annál a szomorú eseménynél, amely nem csak egy boldog családot ért földalmas váratlansággal, hanem gyászt borít Arad társadalmi, politikai, közigazgatási és jogász világára is. Tolnai János dr. hirtelen jött halála súlyos vesztesége Aradnak. A szó teljes és tökéletes értelmében vett férfi mult el vele az élők sorából. Férfias nyíltsága, egyenes jellege megnyilatkozott élete minden mozzanatában, a közpályán, az ügyvédi tevékenységben, a városháza közgyűlési termében, a politika küzdelmeiben. Tolnai János dr. csak ellentélei lehettek, ellenségei nem, mert az igazi férfi, a mindig nyílt jellem, mindig egyenes uton előretörő szilárd akarat előtt tisztelettel és becsüléssel áll meg az ellentétes nézetet valló egyén is. Amit tudásával, képességével, erejével és fáradhatatlan munkabírással elért, azt a helyet, azt a tekintélyt mindenki úgy tekintette, mint méltán megérdemelt jutalmát egy férfiu érényekben gazdag életnek.

(Betegsége és halála.)

Mialatt Tolnai János dr. vasakarattal és komény erővel végezte teendőit minden magára vállalt pozícióban, csak kevesen tudták, hogy ezalatt még egy nagy és erős harcot folytat: a szervezetét megtámadó betegséggel. Cukorbeteg volt, de elszántan, energikusan tartotta be a betegsége leküzdésére előírt diétát. A háborúval járó izgalmak azonban súlyos lökést adtak betegségének. A háború kitörésekor Tolnai dr. idősebb fia, a tizenkilenc esztendős Tolnai János Angliában utazgatott és ott rekedt. Azokban az izgalmas napokban, amikor a világháború véres veszélye végigsivított az ország felett, amikor egyszerre elszakadt minden fonala a kifelé, az ellenségévé vált államokhoz való kapcsolatainak. Hosszu ideig senki sem tudott hírt kapni szeretteitől. Tolnai Jánosról sem érkezett hír és Tolnai János dr., aki nem csak a közelben volt férfi, hanem odahaza is igazi férfi: szerető szívé gyöngéd apa, testvér, rokon, akinek szíve és szívében átfelelő készsége minden rokonáért készen állt, aggódó izgatottságban élt át hosszú heteket, amíg végre hír jött fiáról, újabb hosszú heteket, amíg Tolnai János ismét tudott kerülni. Ez a megfeszült izgatottság a régi betegségtől amúgy is megtámadott szervezetét annyira aláásta, hogy a tél folyamán szinte állandóan gyengélkedett.

Régi és lankadatlan erejével végezte teendőit, vezette az ügyvédi kamarát, amelynek elnöki vezetése, mintán Parecz Béla dr. kamarai elnök mindjárt a háború elején katonai szolgálatra vonult be, teljesen reá, mint alelnökre került. Újból-újra leküzdötte gyengeségét és még a múlt hét elején ügyvédtársainak arról beszélt, hogy pénteken-szombaton Budapestre utazik. Szervi bajához azonban a múlt hét derekán hirtelen orvára is csatlakozott és a költös betegség négy nap előtt ágyba döntötte Tolnai János dr. Orvosai: Hertz Andor dr. és Jassó László dr. minden lehetőséget megtekintve, hogy erőre kapassák a nagy beteget, családja aggódo és szeretetteljes gondossággal

vette körül betegágyát. Látszólag nem is mutatkozott közvetlen veszedelem egészen vasárnapig, amikor a beteg erői olyan rohamosan hanyatlottak, hogy orvosai tanácsára a család táviratban Aradra kérte Benedikt Henrik dr. egyetemi tanárt. A hírneves specialista ma reggel megvizsgálta a kezelő orvosokkal a beteget, de már nem adhatott semmi reményt.

Szivetrázó volt látni, miként omlanak össze fokról-fokra, szemmelláthatóan, rohamos hevességgel a kemény, energikus férfi testi és szellemi erői. Délelőtti önkivétel tünetei mutatkoztak. A beteg, aki életének legnagyobb részét, idejének, tehetségének legjavát a köztevékenységnek szentelte, most halódó szelleme görcsös fellobbanásaiban is a köztevékenységgel foglalkozott: beszédeként mondott csak neki látható közönséghez, agitált, fontos iratokat diktált, leveleket fogalmazott azzal a hűvel, energiával, benső tüsszel, amely áthatotta a főrumon minden tettét, minden akaratát. Az öntudatlan fellángolás azután mindig kisebb és kisebb lángu lett. Már csak akadozó szavak hagyták el a nagybeteg lesóványodott ajkát, már csak kuszált gondolatföredékei voltak. Este fél nyolckor teljes öntudatlanságban végsőkéig lesújtott és megtört családja körében befejezte nemes életét Tolnai János dr.

(Tolnai János dr. élete.)

Tolnai János dr. 1863. december 16-án született Aradon. Itt végezte középiskolai tanulmányait is, azután pedig a budapesti tudományegyetemen szerezte meg az ügyvédi oklevelet. 1890-ben nyitotta meg ügyvédi irodáját és amikor három évvel utóbb megnősült, Bing Vilmos leányát Bing Bettit vette feleségül, már keresett ügyvéd volt. Tevékenysége reátermettség és nagyudásu egyénisége a köztevékenység felé vonzotta. Az Aradi Közlönyben kezdett dolgozni és a fiatal ügyvéd cikkei, amelyeket dr. T. J. jeggyel írt alá, komoly, megfontolt hangjakkal, tartalmukkal feltűnést is keltettek. Meggyőződéses híve volt a szabadelvű eszmének és tevékeny részt vett a szabadelvű párt aradi munkásságában. 1902-ben a második választó kerületben a törvényhatósági-bizottság tagjává választották és ezt a mandátumot haláláig meg is tartotta. A koalíciós korszakban nem volt tagja a közgyűlésnek, de a koalíció bukása után maga a polgárság sietett jóvá tenni halálanságát és teljes bizalmával kérte a törvényhatósági mandátum elvállalására Tolnai János drt. A közgyűlési teremben Tolnai János dr. felszólalásai mindig nagy süllyal elhangzó véleménynek számítottak. Szavából kiérzett az ügyeket alaposan ismerő, higgadt, a kivezető utat tisztán látó, melléktétektől meg nem ingatott férfi gondolkozása. Ez volt az ereje és ezzel az erővel sokszor döntő hatással szólt föl. Nagyszabásu akciója volt a törvényhatósági bizottságban a vashidak építésének elhatározásakor, amiké az Erzsébet-hidnak az Előváros-utca tengelyében történő elhelyezését barcolta ki energikusan.

A legutóbbi törvényhatósági tagválasztások alkalmával Tolnai János dr. mandátuma nem járt le, azonban ő teljes energiájával vette kezébe az első kerület munkapárti jelöltjeinek diadalra juttatását. A választási küzdelmet céltudatosan és energikusan irányította, fáradhatatlan szervező erejével már előre biztosítva a győzelmet. És a választásból győztesen kikerülő új városatyák, az első kerületi munkapárt teljes diadalra jutott listáján szereplők tiszteletük és hálájuk jeléül nevével vésett gyönyörű arany cigarettatárcával ked-

veskedtek az igazi győztesnek: Tolnai János drnak.

Ilyen vezető, irányító szerepe volt Tolnai János drnak nemcsak a municipális életben, hanem az aradi nemzeti munkapártban is. Törhetetlen elhűséggel ragaszkodott politikai elveihez és tántoríthatatlan, szívós energiával tudott harcolni azokért. Mint az első kerületi munkapárt egyik kerületi elnöke jelentékeny és nagy munkát igénylő szerepet töltött be és azokban a sikerekben, amelyeket a munkapárt Aradon elért, mindig nagy rész jutott Tolnai János drnak.

Közeleti tevékenységének harmadik ága az ügyvédi kar érdekeinek szorgos munkásság volt. Az aradi ügyvédi kamara évekkel ezelőtti választmányi tagjai sorába választotta Tolnai János drt, aki itt is ugyanaz az energikus, munkára kész és munkabíró férfi volt, mint minden egyéb helyen. 1914-ben, amikor Parecz Béla drnak kamarai elnökké választásával az ügyvédi kamara alelnöki széke üresedésbe jött, az aradi ügyvédi kar bizalma csaknem egyhanguan Tolnai János dr. iránt nyilvánult meg és a március 23-án tartott közgyűlésen őt választották alelnökké. Alelnöksége rövid néhány hónap múlva az ügyvédi kamara teljes és egységes vezetését jelentette, mert az elnök katonai szolgálatra vonult be a háború kitörésekor.

Tevékeny részt vett Tolnai János dr. Arad pénzügyi életében is. Régebben az Ipar- és Népbank igazgató választmányi tagja volt, három év előtt pedig nagy rész jutott neki egy új pénzintézet, az Aradi Ingatlanforgalmi és Parcellázó Bank részvénytársaság alapításánál. A szép fejlődésnek induló intézet ügyésze lett Tolnai János dr.

A törvényhatóságban, politikai életben, ügyvédi kamarában, nagyforgalmu irodájában és még sok kisebb-nagyobb tisztségben, megbízásban elfoglalt Tolnai János dr. azért nem volt hűtlen régi kedvteléséhez: a hírlapírásához sem. Az Aradi Közlöny első oldalán sokszor jelentek meg cikkei, amelyeket Spectator névvel jegyzett alá és amelyekben a hűséges, szilárdlelkű, szabadelvű politikus mondotta el nézeteit a hivatott publicista tollával, az egyeneslelkű férfin bátorságával és a rajongó, ideális ember lelkesítő, magával ragadó őszinte erejével. A gyászolók sorában ott van az Aradi Közlöny is. Ugy érezzük, hogy egy meghitt, erősnek, el nem mulónak tartott oszlop dönt ki mellőlünk, férfi, akire — ha eslekvések, harcok, erősszavumondanivalók ideje érkezett el — mi is mindig bizvást számítottunk. Munkássága a lap hasábjain az utóbbi években kizárólag publicisztikai volt, de régebben szívesen foglalkozott könnyebb tárgyakkal is. Vonzó és Tolnai János dr. kifejező tollának minden szépségével gazdag cikkeket közöljük lapunk más-helyén.

(A temetés. A részvét.)

Tolnai János dr. halálának híre teljesen váratlanul jött. Ismerősei még néhány nap előtt látták. A törvényhatóság, amelynek tagja volt, az ügyvédi kamara, amely vezető alelnökét vesztette el, a testületek és intézetek, amelyeknek munkájában részt vett, tájdanosan érzik a veszteséget, amelyet Tolnai János dr. halála jelent. Elhunytát özvegyén kívül két fia a 19 éves János és a 13 éves Géza, továbbá a Bing és Walfisch család gyászolja. Temetése a család intézkedése szerint február 10-én, délután fél három órakor lesz a Petőfi-utca 1. számú házból.

Varsó felé áttörtek a németek az oroszok során

(Meglepő offenzíva Lengyelországban. — Titokzatos a német haditerv. — Az északi harctér nagy eseményel.)

Távíráti tudósítás.

Bécs—Berlín, február 8.

Milanó: A „Secolo“ haditudósítója írja: „A Visztulától a Kárpátokig a világtörténelem legnagyobb ütközete folyik. A németek a Bzura—Rawka fronton látszólag visszavonultak, hogy a Visztula—Rawka között tiz friss hadtesttel megerősítve fokozott energiával támadjanak; egyuttal a monarchia oszlopai három német hadtesttel teljes erővel nyomják az orosz centrumot a Kárpátokban, igyekezvén a Stryj völgyét megszállni, ahol valószínűleg döntő ütközet lesz.

Bizonytalanság a németek hadterve felől.

London. A Times pétervári tudósítója jelenti: A németek operációja az oroszok Rawa és Bzura menti állásai ellen olyan méreteket ölt és oly heves, hogy felülmúlja összes eddigi operációikat. Katonai szakértők és a vezetők megegyeznek abban, hogy új német terv kifejlődési fázisával állunk szemben. Mig néhány nap előtt általános volt a nézet, hogy az osztrák-magyar és német offenzívának egész ereje a Kárpátok centrumában lesz érezhető, hogy megakadályozza az oroszok előnyomulását Erdély ellen, addig ma már valószínű, hogy az osztrákok és németek erőtesztése Galiciában és a Visztula vidékén egyidőben fogja tetőpontját elérni.

Vilmos császár a Bzura-Rawka vonalon.

Berlin. Vilmos császár, aki három nap óta a keleti harctéren időzik, tegnap meglátogatta a Bzura-Rawka szakaszon harcoló oszlopokat. Mindenhol óriási lelkesedéssel fogadták az uralkodót, aki barátságosan érdeklődött katonái sorsa iránt.

Az oroszok beismerik a visszavonulást.

Genf. Pétervárról jelentik: A legutóbbi orosz hivatalos jelentés a kárpáti harcokról a következőket mondja: A Bezsikidekben csapataink az utóbbi napokban makacs ellenállást fejtettek ki a legalább tízszer vettek fel bajonett-harcot. Február harmadikán elhatároztuk, hogy csapatainkat az átjárókból előre elkészített állásokba vonjuk vissza. Az ellenségnek az a kísérlete, hogy a wiskowi szoroson keresztül Tartarow irányában nyomuljon előre, megghiúsult.

Bukarest. A moszkvai „Golos Moszkvy“ írja: Az osztrák-magyar csapatok hőies ellenállása folytán a Kárpátokban az orosz csapatoknak visszavonulása és újszerű csoportosítása vált szükségessé. Itt két ágyút és két orosz embert az ellenség kezében kellett hagyni.

Áttört a varsói uton az oroszok sora.

Pétervár. A Nowoje Wremja írja: Habár az orosz csapatok a leghősiebben küzdenek, a szövetségesek

visszavonulásáról egyelőre szó sincs. Sőt ellenkezőleg, a folytonos erősítések, amelyeket a németek kapnak, még csak komplikálják az oroszok operációit. Ha a német offenzíva a hatalmas orosz falon meg is tört, még is sikerült nekik az oroszok sorait a Varsó felé vezető uton helyenként áttörni.

Angliában titkolják az orosz tehetetlenséget.

Amsterdam. A „Nieuw Rott. Cour.“ jelenti Londonból. A „Daily Telegraph“ tudósítója táviratozza, hogy Nyugat-Lengyelországban és a Kárpátokban döntő jelentőségű események készülnek és mennek végbe. Nyugat-Lengyelországban mindennap nő a németek támadásának ereje és határozottsága. Szenzációsan érdekes, hogy ez a távirat a Daily Telegraphban meg sem jelent. A „Nieuwe Rott. Cour.“ londoni tudósítója szerződés alapján kapja meg a Daily Telegraph táviratait, az angol lapnak azonban a cenzor megtiltotta a deprimáló hatású híradás közlését.

A duklai harcok.

Bécs. A duklai támadásnál hatodik napja folyik már a hatalmas csata. A mieink jelentékeny sikereket értek el. A megerősített orosz nyolcadik hadsereg itt súlyos veszteségeket szenved. Ellentámadásunk tért nyer.

Bécs. A „Morgen“ haditudósítója az oroszok kárpáti veszteségeinek nagyságáról megjegyzi, hogy az oroszok még mindig nyáj-számra küldik embereiket a vágóhídra.

Krakó. Dunklától nyugatra a grihovi, bolovai, strozei, tarovnai, zaklicini és blodini postahivatalok újra megkezdték működésüket.

Előnyomulásunk Bukovinában.

Beszterce, február 8. Csapataink ma folytatták az ellenség tördözését. Az oroszok Seletintől keletre Radautz felé, Vamától pedig a gurahumori uton Szucsava felé menekülnek. Céljuk valószínűleg az, hogy Radautsnál egyesüljenek. A két oszlop menekülésének iránya két párhuzamos vonalat ír le. Ezen a két vonalon folyik a versenyfutás és ha a déli sereg nem bírja tartani az iramot és elkésné a radautzi találkozást, akkor — mint a hogy a térkép előre jelzi sorsát — ez a sereg igen kellemetlen helyzetbe kerülne.

Beszterce. Dornawatrán lelkes öröm uralkodik. A lakosság zenészővel és zászlókkal járja be a várost, ünnepli az oroszok vereségét, amely Kimpolungnál felülmúl minden eddigi leirást. Rendetlen menekülésben az orosz vezérkar egészen Osernovitzig futott, az elfogatástól felve.

Ungvár. A bukovinai helytartó tisztviselőivel együtt vissament Dornawatrára. A felvidék lakossága nyugodt.

Varsóban éheznek.

Frankfurt. A Fr. Z. jelenti: A Warsawaki Dnewnik „Nem lehet tovább várni“ cím alatt elpanaszolja, hogy a varsói polgári bizottság és a magisztrátus három hete nem kapott már élelmiszert a lakosság számára. Archangelskben néhány millió rubel értékű élelmiszer van felhalmozva Varsó számára, de lehetetlen azt vasúton a városba juttatni.

Kancsukázás Lembergben.

BÉCS. A Bowiny című Bécsben megjelenő lengyel lap közli: Az orosz „szabadítók“ Lembergben már a testi fenyegetést is bevezették. Egy lemergi polgárral megtörtént, hogy valami csekély kihágás miatt börtönbe hurcolták, ott egy padhoz kötötték és kancsukával megkorbácsolták. Ugyanezt a büntetést kapta Mokrzycki lemergi községtanácsos is.

Amerikai magyarok a harcoló katonáért

(Jótekonny ünnepély Newyorkban. — Az amerikai lapok ferdítése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 8.

Meisl Sándor, aradi kereskedőhöz, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesít, érkezett a következő levél, a Carpathia hajón, Genuan keresztül, New-Yorkból egy ott élő magyar embertől:

— A magyar, német, osztrák katonák háttamaradottjai javára rendezett bazar ünnepség december 5-től december 25-ig tartott. A bazar egy 8000 embert befogadó kaszárnyában volt és oly nagy látogatottságnak örvendett, hogy a kirendelt egy szakasz rendőrség csak a legnagyobb nehézséggel tudta visszatartani az esti órákban kintrekedt 8—4000 embert.

A bevétel terén a rikordot, a magyarok estélyén, december 12-én állították fel. Az eladott tárgyak értéke ez estén 17863 dollárt tett ki. A magyar egyesületek este 7 órakor vonultak fel zászlóikkal. Először 8 vidéki egyesület és utána 12 new-yorki magyar egyesület 24 zászlóval. Mintán a rendőrség tűzrendészeti szempontból 8000 embernél nem volt hajlandók többet beengedni, a 8 vidéki egyesület bejutott, de épp a new-yorki egyesületek rekedtek ki. Az amerikai lapok, melyek legnagyobb részét az entente pénzeli, szinte kivétel nélkül a legnagyobb elismerés hangján szólottak a magyar estély sikeréről. . . . Az olyan nemzetet, melynek fiai 1000 és 1000 mérföldnyi távolságban ennyire ragaszkodnak hazájukhoz, megtámadni igen, de legyőzni nem lehet! . . . írják.

Egyik legnagyobb amerikai lap, mely több hasábon számolt be az estélyről, írta a következőket:

— A magyart sirjából is feleleveníti egy kiáltás, ami így hangzik: „Talpra magyar, hi a haza.“ — E mondat az angol lapban magyarul volt írva és utána angolul lefordítva.

A bazar tiszta jövedelme 875,000 dollár volt, melyből a magyarok 20, az osztrákok 20 és a németek 60 százalékot kaptak. Az osztrák-magyar követség hazánkat megillető részt állítólag már haza küldte.

Az amerikai lapok szinte kivétel nélkül a centrális hatalmak ellen irnak és az amerikai lakosság, amely szinte teljesen tájékozatlan az európai dolgokban és európai terepismerte szinte egyáltalán nincs, felül az amerikai lapok által a legpimaszabb hangon írt cikkeknél és az angol jelentéseknél, kivált az első időkben készpénznek vette.

A németek csodálatos módon egy idő óta (január 11-én kelt a levél) el tudják juttatni dróttalan távirón jelentéseiket és így a német nagykövetség mindennap megkapja a német hivatalos értesítéseket. E jelentéseket az amerikai lapok közlik ugyan, de csak a hírek között, a lap 3. 4. oldalán, petit betűvel, míg az angol jelentések a lap élén állnak a legnagyobb betűvel szedve. De ezzel honfitársaink nem törődnek, hanem szentül hisznek győzelmekben. Ellenkezőjét el sem tudnák képzelni. Még a német jelentésekben foglaltakat sem hiszik el, hanem azt gondolják, hogy nagyobb győzelmeket arattunk, de egyelőre titkolják tőlük. A német jelentéseknek azt a részét, hogy hazánkat négy helyen támadták meg az oroszok (január 11.) nem akarják elhinni.

pasztalatairól és ismertette a veszedelem leküzdésére teendő intézkedéseket.

Az Aradi Hősiég tiszteletére.

Arad város közigazgatási bizottsága Várjassy Lajos polgármester elnöklésével ma tartott ülésének határozata alapján a belügyminiszterhez fordul táviratilag a arra kéri, hogy vegye oltalmába a várost, mert a bizottság úgy látja, hogy a járvány bizottság által a kiűtéses tifusz járvány leküzdésére elrendelt intézkedések a katonai hatóság részéről nem nyernek olyan elbírálást, mint a milyen azokat megilleti. A járvány bizottságnak szintén ma tartott ülésén Károlyi Gyula gróf, a VII. hadtest egészségügyi kormánybiztosa kijelentette, hogy töle telhetőleg mindent elfog követni a magyar kormánynál, valamint a hadügyminiszternél, hogy azt a fenyegető veszedelmet, a mely a kiűtéses tifusszal a városra zúdult, minél gyorsabban és erőlesebben megszüntessék. Károlyi gróf ígérete bizonyára igen nagy megnyugvásara lesz Arad aggódó közönségének, mert ismeri őt a múltból és tudja, hogy lekiismeretesen és komolyan teljesítette mindenkor kötelességét.

Két igen nagytekintélyű testület, a város legelőkelőbb polgárai foglalkozott tehát ma a járványnak, ennek a mindennél fontosabb ügynek elfolytásával. Károlyi gróf szavainál elve, a rekrimináció nem használ, a megtörtént hibák megállapítása csak arra jó, hogy a jövőben elkerüljük azokat, azonban ama kívánságot kell kifejezni, hogy miután most már mindenki bevalja, hogy a veszély fenyegető — a kiütöses tifuszesetek száma hatvan — a felsőbb hatóságok szánják meg ezt a vergődő várost és mentsek meg, mert esakösök állanak a rendelkezésükre.

Tisch Mór dr. főorvos bejelentette, hogy az elmúlt hónapban összesen 711 egyén halt el és ezek közt 548 volt a szerb fogoly. Beszámolt a fertőző betegségekről.

— Fellépet továbbé — mondotta a főorvos — a kiütéses tifusz 22 esetben és a hatóság megtette a legszigorubb óvintézkedéseket. Kólera nem volt az elmúlt hónapban.

— A legszigorubb álláspontra kell helyeznedünk — mondogta *Málek Lajos dr.* — a főorvos ur jelentése után. — Nekünk kell az ügyet kezünkbe venni, mert azt látom, hogy olyan dolgok történnek, amelyek direkte a árany terjesztésére szolgálnak. A napokban 340 beteg katonát hoztak a városba, akikről azt mondták, hogy „infekciósfrei” és két nap múlva, a város kellő közepén lévő Kazinczy- és Kossuth Lajos-utcai kórházakban fellépett a kiütéses tifusz. Ki mondott valótlanúságot? Látjuk, hogy a város mindent megtesz, eljött a kormánybiztos is, ami közönségünk is szívvel-lélekkel sietett a beteg katonák ápolására, csak hogy a ragályokat megakadályozzuk és akkor így bánnak egy 70.000 lakóju várossal? Hogy hozhat valaki egy olyan vonatot a városba, amelyik inficiált? Ezt a kérdést okvetlen tisztázni kell.

A főorvos elmondta, hogy a hadügyminiszterium kijelentése szerint ezt az egy vonatot be kell engedni, többet nem küldenek Aradra. Azt sürgette, hogy a katonák oltásig maradjanak a kórházban, mert a katonák és a polgárok közötti fertőzésmentesség. Ezt mondta Schwarzenberg herceg is, aki a saját kórház vonatán a katonákat Aradra kísérte. *Ezzel szemben tegnap a Kossuth Lajos-utcai kor-*

házból 6 katonát, a Kazinczy-utcai kórházból 3 katonát vittek a honvédbuszár-laktanyába, mint pozitív kiütéses tifuszbetegét. A vonaton érkezetteket ezekben a kórházakban kellett elhelyezni, mert a többi kórház le van zárva, mert fertőzött. A polgármester ma est a két kórházat is bezáratta.

A főorvos ezután elmondotta, hogy Károlyi Gyula gróf kormánybiztossal beem járt a várban és meggyőződtek arról, hogy a viszonyok némileg javultak, de azért még tegnap is harmincöt halott volt. A hadtest részére kiküldött járványorvos szerint is vannak a szerb foglyok közt kiütéses tifuszbetegek. Azonban a foglyok betegségei szerint el vannak különítve és meglehetősen el vannak látva a szükségesekkel.

— Történt-e erőlyes intézkedés a vár teljes alzárasára? — kérdezte Robitssek Agoston dr. mert azt tapasztaljuk, hogy az eddigi intézkedések nem vezettek célra, és szeretném, ha ebben a kérdésben is hoznánk határozatot.

— Mikor olyan járványról van szó, szö-
lalt fel Steinhardt Már dr. — mely határos a
pestissel, mikor ez már országos bajjá fajult,
tehát irtózatos veszély van, ez a hadsereget is
fenyegeti. Ugy látom, hogy hatásköri differen-
ciák merülnek fel és a katonai és polgári ha-
tóságok intézkedései nem haladnak egymással
párhuzamosan. Ennek megszüntetése a belügy-
minis ternek műlijában áll, mert a kivételes
törvény arra neki hatalmat ad. Nem tehetjük
ki a város annak az eshetőségnek, hogy a had-
ügyi kornánvzat esetleg még nagyobb bajokat
zúdítson reánk, azt indítván, azon tehát, hogy
mai üléseünkből sürgősen keressük meg a bel-
ügyminisztert, hogy óvja meg a várost, mert
m nem tudjuk kényszeríteni a katonai ve-
zetőséget arra, hogy a járványbizottság ha-
tározatait respektálja és azok az intézkedé-
sek, amelyek a kaonaság eadig tett beállítás-
ket ki nem elől en k.

A bizottság azaz, hogy a kormánybiztost felkérjük, hogy e határozatok szerezzék érvényt. Steinhardt dr. javaslatát magáévéá tette.

Ma reggel Aradra érkezett *Károlyi Gyula* gróf, a hatodik hadtest egészségügyi biztosa, akit a járványbizottság értesített a kiütéses tifusz fellepéséről. A kormánybiztos *Tisch Mór* dr. főorvos társaságában megtekintette az összes kórházakat, valamint a várat és tapasztalatairól beszámolt a járványbizottság ma délután öt órakor tartott ülésén.

Miután az elnökiő polgármester bejelentette a kormánybiztos megjelenésének célját, Tisch Mór dr. főorvos a következőket mondta tudomás-ra a bizottságnak :

— Február hó elejé óta konstataált jár-
ványban eddig hatvan egyén betegedett meg.
elhalt őt, rekonvaleszcens nyolc. A polgárság
körében három ember volt: Singer János dr., a
szerbeket kiszolgáló pincér, továbbá egy apolóné,
aki a honvédszerantraktárban teljesített szol-
gálatot. Javaslom, hogy a városi és ország-
katonákban is a vakcina-oltás megkezdésénél az
az vakcina legyen alkalmazandó, amelynek az or-
szág és a magyarországi orvosok ajánlatát egyelőre megke-
zdték alkalmazni szigorú ellenőrzés mellett a városi
katonasági orvosok megkezdte a g. g. szolgálat-
ra vonatkozóan.

Ezúttal *Narolyi Gyula* 1961. számot adta.

Legyen szabad elmondanom azt, amit ma sajnálatlaltal tapasztaltam a várban. Ugyan túlhaladott álláspont a megtörtént hibákra rámutatni, de lehet, hogy azok tanulságosak. A főhiba az volt, hogy a nagyszámu foglyot anti-higienikus helyen összezsúfolták. Jórésze a helyeknek olyan, hogy azokban embert lakatni nem szabad. Valami javulás van ugy n, e téren, de az nem elég. Kardínális hiba volt, hogy a foglyok tisztán tartásáról, fertőtlenítéséről nem gondoskodtak idejében. Időközönként újabb szállítmányokkal ugy túlzsúfolták a helyet, hogy biztosra lehetett venni a járvány kiütését, ami meg is történt, de ma már senki sem tudja megmondani, hogy tulajdonképen mikor lépett fel. A mostani állapot olyan, hogy a vár összes katonai veszélynek vannak kitéve, mert annak helyiségei nem telelnek meg az egészségügy követelményeinek és a mi katonáink nagyrésze a higienikus törvényekkel amugy sincs tisztában. Emiatt a várost is veszély fenyegeti. Meggyőződtem arról, hogy a vár lezárása csak a papiroson van meg és ahogy ez most történik, az teljesen illuzórius. Amig a várból az összes katonaságot ki nem telepítik, addig ez az intézkedés semmit sem ér. Láttam az épülő barakkokat és megállapította, hogy fél rendezabályokkal dolgozik a katonai hatóság. Kevés lesz a barak és nagy veszély volna, ha a katonaság egy részét benn kellene hagyni a várban. A szükséges intézkedések iránt sürgősen eljárni a belügyminisztériumnál és a hadügyi kormánynál. Ha gyorsan megvalósítják javaslataimat, hiszem, hogy nagyobb veszély a várost nem éri. Mást nem lehet tenni, mert a teljesen inficiált foglyotábor gyógyítása nem lehetséges.

A bizottság nagy köszönettel fogadta a kormánybiztos beszámolóját és hálás köszönetét fejezte ki Iseckutz László dr. útján az érélyes intézkedésekért. Ezután a polgármester bejelentette, hogy ma a Hegedüs Edéné kórházból az ott ápoló tisztek aláírásával levelet kapott, amelyben azt írják, hogy teljesen megbízható szemtanuktól tudják, hogy a lyceumban lévő kórház egyik termében most türehetetlen állapotok vannak, mert az önkéntes ápolónőket eltiltották a kórházból. Arra kérte a polgármester Teodorovics Döme dr. főorvosorvost, a kórház vezetőjét, hogy nyilatkozzék az ügyben.

A főtörzsorvos, valamint a kórházban működő Issekutz dr. kijelentették, hogy egy szó se n igaz a vádból, mert kötözés csak a műtőteremben történik, a kórházban a legminta-szerűbb tisztaság van. A polgármester, va-
mint a bizottság több tagja is kijelentette, hogy meggyőződésük szerint a liceumi kórház mintául szolgálhat bármely egészségügyi in-
tégmenynek.

[illegible]

...and
... ..

egy értelmezi, hogy az a megfelelő férőhelyek vésetése után történjék meg.

A polgármester kijelentette még, hogy a maga részéről ragaszkodik a teljes lezáráshoz, mert hetvenezer embert nem tehet ki a fertőzésnek és a város csak egyféle közegészségügyi politikát követhet, nem lehet tekintettel arra, hogy a katonaság mikor határoz, mert az idő telik és teljesen megtörtözik a várost. Ha szükséges lesz, akkor a rendőrséggel fogja a hidakat elállítani.

Hegedüs Ede alezredes kijelentette, hogy még ma sürgőnyleg értesíti a hadtestparancsnokságot a járványbizottság határozatáról.

Ezután Nachtnébel Ödön főmérnök beszámolt budapesti utjáról.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Cserebogár, operette.

Szerda: Lili, operett.

Csütörtök: Államtitkár ur.

Péntek: Éjfélkor 12-től 1-ig, operett. Bemutató előadás.

Szombat: Éjfélkor 12-től 1-ig.

* A színház hírei. Éjfélkor 12-től 1-ig.

Egy kis operettváros polgármestere titokban megcsalja vén és féltékeny feleségét. Egy párisi varieté csallag a barátja, a kivel éjjelente titokban a régi várkastély romjai között találkozik, a hol kényelmes szerelmi fészket rendezett be magának. A várat őrző öreg katonát azzal az ürügyel vezeti félre, hogy a romok történetét írja meg s ehhez szükségesek a helyszíni tanulmányok. A katona fecsegéséből azonban a polgármesterné tudomást szerez a dologról és elhatározza, hogy a romok között meglepi férjét, a hová mások is kerülnek ezen az éjszakán, a többek között a polgármester gyámleánya, a ki pünkösdre jött haza a nevelő intézetből. A hőbortos áleleány azonban már rég lakónél hagyta az iskolát és titokban beiratkozott egy színi tanodába, mert mint nagy tánc tehetség, a varietéhez készül. Vele jön az impresszárió és két táncos partnere, két groteszk néger. Próbát kell velük tartani és erre a régi várkastély romjait személté ki. A romok között éjfélkor az egész társaság találkozik. Kölcsönös leleplezések, családi botrányok és válságok fejezik be az éjszakát, mivel azonban mindenkinek vaj van a fején, sőt maga az öreg polgármesterné is flörtöt kezd a vén katonával, a reggel meghozza a békét és kibontakozást. — *Lili*, a legbájosabb és népszerűbb operett kerül színre szerdán, a főbb szerepekben Pataky Vilma, Barics Gyula, Győző Alfréd, Polgár Sándor, Várnay Jenő. — Csütörtökön *Az államtitkár ur* kerül színre Szendreyvel a főszerepben.

* Házhangverseny. Nagyszerű házi hangversenyt rendezett B. Szalai Aranka és Béketi Pál jóhírnevű zenekintézete vasárnap délután. A nagyszámban megjelent közönség zajos elismeréssel adózott egy a kiváló és sokoldalú vezetőknek, mint a precíz soló és összjátéku növendékeknek. A gondosan összeállított műsorból kivált Fischer Jolán szép ének-száma. Tiszta csengésű, üde hangja valósággal meglepte a közönséget. Ugyanekkor nagy tetszést aratott Lesskó Dalinka, Balogi Edit, Szuchy Ida, Pál Adél és Schillinger Katica zongora, Géls Béla cimbalom, Tau Ernő és Schwarz Klári hegedűjátéka. Sok tapsot kapott még a többi szereplő is.

* Legújabb német háborúshíradó. (Háború aktuálisok az Urániában.) A nyugati harctér legújabb eseményeit mutatja ma be a színház. A háború egyik legfontosabb tényezőjének, az egészségügyi csapatoknak működése a front mögött, foglal helyet e sorozatban, kik mindenütt a tűzvonalból elviszik a sebesülteket és az első segély nyújtása után rögtön egy lazarettbe viszik. Pompás segítő társak akadt a híressé vált szanitéc kutyáknak. Arteleban, ki a feldetzelen sebesülte is rákúrált és olaszvizi a szanitéc autó embereit. Több érdekes felvételt mutat be a színház az olaszországi katasztrófáról, azonkívül a legújabb filmfelvételt a belgolandai esetében elsüllyedt Blücher, német hajóról.

* A suszterherceg premierje. (Rott Sándor az Apollóban.) Kevés magyar film került eddig forgalomba s azok között is akadtak kivétni valók. A magyar filmgyártás művésze hatalmas rendülettel emelkedett az Apolló-színházban ma este bemutatott Suszterherceg négyfelvonásos tragikomédiájában. Ez a magyar film úgy kivitel tekintetében, mint a szerepek megjátszásában sikeresen veszi föl a versenyt a külföldről importált, nagyszabású mozdírhokkal. Ennek a sikernek két igen fontos biztosítója van. Az első az, hogy a mulatságos újdonság elejétől végig lekötö a néző figyelmét és kacagtatóan komikus helyzetével, fényesen megrajzolt groteszk alakjaival ellenállhatatlan hatást gyakorol. A siker második — talán nagyobbik — részét Rott Sándor, a budapesti közönség dédelgetett, kedvenc komikus biztosítja, aki tehetségéhez méltó pompás szerephez jutott és ez első kísérletével is bebizonyítja, hogy mint kitűnő filmszínész, bátran odaállíthatjuk Max Linder mellé, sőt elfogultság nélkül állíthatjuk, hogy mozgékony-ságban, találékonyságban és mimikában jóval felülmúlja hírneves kollégáját. Az Apolló színház egyik legnívósabb premierje volt a mai. A publikum, amely minden előadáson utolsó helyig töltötte meg a nézőteret, zajos tetszéssel mondott kritikát a darab fölött. A Suszterherceg még kedden megy más slágerekkel együtt.

* Szent háború. (Aktuális színmű az Urániában.) Az ezeregyéjszaka bűbájos meséi elevenednek meg előttünk, csodás színezésű keleti mesék. Egy arab leánynak és ifjunak szerelmi története perog le előttünk, kedves megváltozó témája, varázslatos, keleti pompával bővelkedő dráma, mely egy jelenleg nagyvon is aktuális mozzanatot is magában foglal. 5

HIREK.

— Az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának új főnöke. Unger Ferenc, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának új főnöke, a napokban foglalta el hivatali állását. Az új bankfőnök, aki a nagykanizsai osztrák-magyar bankfiók éléről került Aradra, rendkívül képzett és tehetséges ember, a legjobb hír előzi meg működését és bizonyára rövidesen megszerzi magának azt a népszerűséget, amelynek elődje, Reiber Emil örvendett. Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott Unger Ferencel, aki a következőket mondotta:

— Amíg nem ismerem a viszonyokat, addig természetesen nem adhatok programot, mert ez hiábavaló lenne. Különben sincs szükség semmiféle különösebb programra, hisz változásokat itt nem kell eszközölni, minden rendben van, magamnak kell belemenni a viszonyok ismeretébe. Annyit mondhatok, hogy minden erőmmel igyekezni fogok a bank és az aradi közönség megalógedését kivívni.

Az új bankfőnök jelenleg negyvenhárom éves és huszonegy éves szolgálati múlt áll mögötte. Középiskolai tanulmányait Brassóban végezte, majd csakhamar az osztrák-magyar bank hivatalnokává lett. A kolozsvári bankfióknak főnökhelyettese volt egy ideig, onnan került a nagykanizsai fiók főnöki székébe, a múlt év karácsonyán nevezték ki az aradi bank főnökévé.

— A Hegedüs Edéné tiszti kórházban a következők küldtek adományokat, a melyekért halás köszönetet mond a kórház vezetősége: Moskovitz József és neje, Mayerhoffer Lajosné (nagyiratosi pusztá) gróf Esterházy (Tatatóváros) Fankelstein Józsefné.

— Aradmegye védekezik a tifuszjárvány behurcolása ellen. Aradvármegye közigazgatási bizottságának mai ülésén, amelyen a távollévő Urban Iván főispán helyett Dálnoki Nagy Lajos alispán elnökölt, Bánhidy Antal báró szavára tette a kiütéses tifusz veszedelmét.

— Köztudomásu — mondotta a báró — hogy Aradon a kiütéses tifusz járvány ütötte fel a fejét. A járvány napról-napra terjedt, először csak a várbán mutatkozott, de onnan a város területére is áthurcolták. Könnyen tarthatunk így attól, hogy a vármegye sem lesz megkímélve a veszedelemtől. A katonai hatóság a városi hatósággal egyetemben mindent elkövet, hogy a bajt elfojtsa, de ez a tevékenység csak lassan halad előre. Azt hiszem, mindenkinek helyeslésével találkozok az az indítványom, hogy a vármegye közigazgatást bizottsága írjon fel a kormányhoz, hogy rendelkezze az összes erre vonatkozó intézkedések legsürgősebb toboroztatását.

Bánhidy Antal báró indítványát a bizottság egyhangulag elfogadta és az elnöklő alispán kijelentette, hogy még a mai nap folyamán el fog járni az indítvány értelmében.

— A Kölcsey Egyesület nyolcadik zsúrija, amely vasárnap, február hó 14-én délután 3 órakor lesz a Kulturpalota nagytermében, különösen nagy érdeklődéssel találkozok a közönség körében. Pekár Dezső dr., a zsúr előadója a kinematográfia és a moziiról ad gazdagon illusztrált ismertetést. Vetített képek és mozgókép-fényképfelvételek egész sorával gazdagítja tartalmas előadását a kiváló geofizikus és a mozi tudományos hasznától a boszorkányos mozi-trükkökig mindent elmond, amit a közönség annyira kedvelt szórakozásáról nem tud. Az előadáson a Kulturpalota vetítőgépe az újonnan épített vetítőházikóban működik már és ezzel a gép szabadon kezelésével járó zöreje és egyéb zavaró tünet megszűnik.

— Singer János dr. temetése. Az aradi izraelita temetőben vasárnap helyezték örök nyugalomra az orvosi hivatása buzgó teljesítésének áldozatul esett, tragikus véget ért Singer János dr. A temetés a temető halottasházából történt és pedig — tekintettel arra, hogy az elhunyt kiütéses tifuszban szenvedett — a megfelelő elővigyázati intézkedések mellett. A temetésen Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi megindító szavakban emlékezett meg Singer János dr.-ról, akit kötelességteljesítése, orvosi áldásos tevékenysége mezejéről ragadt el a halál. A gyászoló közönség soraiban az elhunyt családján, jó barátain kívül megjelentek az orvosi kar tagjai is, hogy végső búcsút vegyenek haláláig önfeláldozó, derék karszaktól.

— Emlékezés az aradi utcai harcra. Ma délelőtt tíz órakor ünnepi istentiszteletet tartottak a minoriták templomában a február 8-i utcai harcban elesett hősök emlékére. Az ünnepi gyászmisén, amelyet Monay Ferenc dr. plébános celebrált, az aradi állami és törvényhatósági hivatalok tisztikara és vezetői is résztvettek. A régi temetőben levő síremlékét a harcban elesett hősöknek Kovács Vince kultúrtaácsnok koszorúzta meg.

— Kérelem a lovasúti forgalom kiterjesztése iránt. Reinhart Gyula törvényhatósági bizottsági tag és több társa azzal a kérés-sel fordultak a törvényhatósági bizottsághoz, hogy a lovasúti közlekedést a város a Bockó-utca végéig terjessze ki. Az az egész vidék sok kárt szenvedett a heti piac áthelyezése miatt és azt remélik, ha a lovasut ismét közlekedik, akkor a forgalom megelégnél és ennek az ott lévő üzletek is hasznát látják. A tanács bizonyára pártoló javaslatát terjeszti a kérelmet a közgyűlés elé, mert csakugyan nincs semmi ok arra, hogy egy egész városrészt megfossszanak egy olyan forgalmi eszköztől, amely évtizedeken át beleilleszkedett az életükbe.

— Megkezdte a Kuria a vízmű-pör tárgyalását. Arad város és az aradi vízvezetési társaság megváltási pörét, melyet a város az aradi törvényszéknél és a nagyvárad királyi táblánál már megnyert, a vízmű-társaság felebbezése következtében a magyar királyi Kuria is tárgyalja. Holnap, kedden veszi kezdetét a város fejlődésére korszakos jelentőségű pör tárgyalása a legfelsőbb bíróságnál. Az előadó bíró holnap kezdi meg az óriási terjedelmű anyag ismertetését. Az új perrendtartás értelmében az érdekeltek jelen lehetnek a tárgyaláson és fel is szólhatnak. A város képviselőjében Jegessy Károly dr. főügyész, a társaság képviselőjében Mandl Vilmos dr. ügyvéd vesznek részt. A hét folyamán a Kuria befejezi az ügyet és valószínűleg ítéletét is kihirdeti.

— Pénzadományok az aradi Vöröskeresztnek. Az aradi Vöröskereszt egyelőre újabb a következő adományok érkeztek: Messerné Löwy Rózsi hangverseny jövedelme 638 korona 20 fillér, Schwaroz Béla és neje 10 korona, Scheffer Adolf és neje 20 korona, Munk Róza 10 korona, Pollák Sándor 50 korona, Állami felsőbb leányiskola III. oszt. 10 kor. 20 fill., Állami felsőbb leányiskola V. oszt. 10 korona, Silberreis Béla Talpas 10 korona, Róth Edéné gyűjtése Seprős 10 korona 94 fillér, Hauser Sándorné 20 korona, Janca Cornél dr. egy fordításért 20 korona, Frits Lajos 10 korona, Mairovitz Emilné 30 korona, Mairovitz A. 3 korona, Kornis Ila és Kató 2 kor., Krispin hangverseny jövedelme 96 korona, özvegy Temesvári Jakabné 10 korona, özvegy Helvey Jenőné 10 korona, Domonkos Gyuláné 5 korona, Koromzay Frigyes 50 korona, Weisz Lajos 5 korona, Kovács Mihály Kisjenő 10 korona, Fogassy Gyuláné Borossabes 10 korona, Nagy Mária 11 korona 50 fillér, dr. Graur Viktorné 10 korona, egy batánci katoná 2 korona, Münz Márton és neje Róth Lajos ravatalára szánt koszorú megváltása címén 10 korona, Gerő Gyula és neje Singer János dr. ravatalára szánt koszorú megváltása címén 10 korona, a Kossuth-utcai Bozsikár vendéglő asztaltársaság a Kossuth-utcai kórház részére 20 korona, Stojakovits Mlán gyűjtése 14 korona 66 fillér, az adományokért ez uton mond halás köszönetet Várhelyi Janka elnök.

— Akik halásak Szerbiának. Amsterdamból jelentik: A Times legutóbbi számának vezércikkében írja: A szövetségesek céljai tiszták és világosak. Belgiumot fel kell szabadítani és kárpóttanítani kell, Szerbiában pedig tudnia kell mindenkinek, hogy a szövetségesek győzelmé számára a jövő jólétét és a délszláv faj teljes egyesítését jelenti. Csak ez alapra lehet felépíteni oly balkáni politikát, amely tartós nyugalmat teremt. A szövetségesek tartoznak a Balkán államainak azzal, hogy a viszonyok tisztázását erős kézzel intézzék. A háború következtében Ausztria Magyarországra nem kell többé tekintettel lenni. A háború utózatát semmivel sem lehet jobban bevezetni, mint a közeli kelet teljes leverésével. A szövetségesek s valamennyi Balkán állam nagy halálával tartoznak Szerbiának.

— Tifusban elhalt főtörzsorvos. Bécsből jelentik: A Morgen jelenti, hogy Peck Fülöp dr. főtörzsorvos, a katonai orvosi tisztikar főnöke a hadügyminisztérium XIV. osztályának vezetője tegnap kiütéses tifusz-infekció következtében meghalt.

— Pályázat katonai szállításra. A közös hadügyminisztérium sátrak és vízhatlan ponnyák szállítására február 15. lejáratú pályázatot hirdetett. A pályázati és szállítási feltételek megtekinthetők az aradi Kereskedelmi és Iparkamara irodájában a hivatalos órák alatt.

— Vizmentes hadicsizmák, hadi cipők, hőcipők és előírások lábszárvédők óriási nagy választékban Weinberger János kizárólagos cipőraktárában Andrassy-tér 20. szám. 201

— Négyléti eltemetve. Avezzanoból jelentik: Paterában ma a ka'onák egy Caiolo nevű férfit, aki a múlt hó 13-iki földrengésnél a romok alá került tőrhető állapotban megtalálták a romok alatt, a Caiolo 39 éves, egy oszlop alatt feküdt és a földrengés óta kizárólag vízből élt. Automobilon vitték Avezzanóba, ahol a mag lábán hagyta el az autóbilt.

— Osztrák és magyar hadi segélyzőbélyegek szállítását egy koronájával veszi Kerpel Izso könyvkereskedése. Ugyan-e cég vásárol egész bélyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411

Az Ujaradi Takarékpénztár közgyűlése.

Az Aradi Közlöny tudósításából.

Arad, február 8.

Az Ujaradi Takarékpénztár vasárnap február 7-én, délelőtt 10 órakor tartotta meg saját helyiségében 45. évi rendes közgyűlést, amelyen a vezetőség a részvényesek nagy érdeklődése mellett számolt be az elmúlt üzletév szép eredményéről. A közgyűlést Philipp János orosz. képviselő igazgató nyitotta meg, aki a megszokott számban megjelent részvényeseket üdvözölte és konstata, hogy 57 részvényes 508 darab részvényt tett le 306 szavazattal, amellyel a közgyűlés alapszabályszerűen határozatképes.

A közgyűlés elnökül Philipp János igazgatót választotta meg, aki a jegyzőkönyv vezetésére Hammen János dr. intézeti ügyészt, hitelesítésre pedig Győri Miksa dr. és Teichert János részvényeseket kété fel. Ezután felolvasták az igazgatóság és a felügyelőbizottság évi jelentését és a nyereség felosztására vonatkozó indítványt. A közgyűlés egyhangúlag hozzájárult az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésében javaslatba hozott K. 136.038 42 tiszta nyereség felosztásához, melyből az alapok alapszabályszerű alapítására összesen K. 13370. — igazgatóság, felügyelőbizottság és tisztviselők jutalmakára K. 15800. —, valamint az 1250 drb. részvény osztalékára K. 30. — összesen K. 37.500 —, az alapok rendkívüli dotálására összesen K. 50.800. —, jótékonycselekedetekre K. 4070. — lett fordítva, a jövő évi veszteség- és nyereség számlára pedig K. 14500. — vittessék át.

A jelentés szerint a moratoriumot úgy az intézet, mint a részvényesek is csak mérsékelten, a szükség parancsára esetekben vették igénybe. A környék jó középértéme és a termények nagy ára miatt a birtokok gyarapodást mutatnak, de az intézetnél az intézetnél jegyzett 570.000 koronás hitelek 600000000-ig nőtt, a több mint 130.000 korona beleteljesített és a részvényesek a megengedettnél alacsonyabb árfolyam alatti értékesítésük miatt, ezért, valamint mert tartalékuk az illeti javadalmazással 250.000 koronára emelkedett, így a részvényesek belátása a többi alapfi-gyelmen kívül hagyásával is 600000000 koronára emelkedett, a vezetőség a múlt évvel azonos összegű osztalék kifizetését javasolta, — melynek alapján a részvényenkénti osztalék fejében február 10-től kezdődőleg 30 korona fizetése határozatott el.

Ezután a részvényesek nevében először Kehrér Károly kir. tanfelügyelő, utána Győri Miksa dr. ügyvéd mondott szép szavakban köszönetet az igazgatóságnak, felügyelőbizottságnak és az intézeti tisztviselőknek önzetlen törekvésükért, és helyeselték a vezetőség ama igyekezetét, melylyel a tartalékok gyarapításával az intézet szilárdságát biztosítja. Végül az elnök a részvényeseknek az intézet iránt mindig tanúsított jóindulatukért és támogatásukért köszönetet mondott, mellyel a közgyűlés véget ért.

A közgyűlésen jelenvolt részvényesek: Ander Mihály, Berthe György, Fixmer János, Fock Antal, Friedrich Simon, Győri Miksa dr., Hans József, ifj. Hartmann Ádám, Hartmann Ádám, Hartmann József, Hesz József, Hesz Antal, Hammen János dr., Holz Antal dr., Iro-vitz Béla, Jannitzky János, Kehrér Károly, Klug Boldizsár, Klug Ferenc, Klug József, Krebs Ignác, Lászlóffy István, Moráth János, Petz

Mihály, Philipp Ferenc, Philipp János, Pommer-scheim János, Schork Ernő, Smolensky Antal, Stritt Ferenc, Teichert János, Theis Miklós, Wagner Nándor, Weill Károly, Weininger Boldizsár, Weisz Adolf, Ziroher Antal és Zimmer József.

VÁROS ÉS MEGYE

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi február hó 10-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaboknak. 33. Frank Mátyás vágbidi házmester kérvénye kezddi a házvezetői tárgyában. 34. Özv. Szabó Imrén szül. Kun Szabó Julia kérvénye szülésznői oklevelének kihirdetése iránt. 35. A tanács előterjesztése Zsivá János város utkaparóknak nyugdíjaztatása iránt. 36. U. az előterjesztése Tanács Mihály városi hivatal szolgálatnak nyugdíjaztatása iránt. 37. A tanács előterjesztése az Aradon felállítandó "erő" névelő állomás tárgyában. 38. Reinhart Gyula és társai törvényhatósági bizottsági tagok ak indítványa a közutlóvasutnak az Óvár-térig való közlekedtetése iránt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete vasárnap délelőtt, élénk érdeklődés mellett tartotta tizenegyedik évi rendes közgyűlést. A közgyűlést Varjassy Lajos polgármester, intézeti elnök vezette, a ki megnyitójában szép szavakban jellemezte, hogy a szövetkezet a háborús időkben mindenképpen hiven, tagjai javára töltötte be a hivatást, a hivatást, a mely a szövetkezetet Arad városnak egyik szükségét pótló, közérdekű intézményévé avatja.

A közgyűlés határozatképességét megállapítva, a jegyzőkönyv vezetésére Sugár Jenő dr. intézeti ügyészt, hitelesítésre pedig Guld Emil, Kohn József és Pick Ernő szövetkezeti tagokat kérte fel.

Paragó Rozsó ügyvezető igazgató olvasta fel az évi jelentést, a mely szerint a szövetkezet 1914. évi nyeresége 91059 korona 59 fillér. A kölcsönállomány 1994471 korona, a havi és havi törzsbetét pedig 1644093 korona összegre ruznak. A szövetkezet tagjai az év végén 22000 törzsbetét után teljesítették befizetéseket. Felolvasta a felügyelő bizottság és a VII. évtársulat felszámoló bizottságának jelentéseit és ezen alapján indítványozta, hogy egy-e y törzsbetét után 18 korona 50 fillér nyereség-részesedést fizessen a szövetkezet.

Somogyi Gyula dr. elnök bejelentette a vezetőségnek és tiszteletes szavakban elmondott indítványának elfogadását, kimo do a közgyűlés, hogy az intézeti elnöknek az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak és a tisztviselőknek készítenet szavaz. A választások során a kilépő igazgató és a választmányi tagokat egyhangúlag újra választották. A felügyelő bizottság elnökéül Kneffel Lajost, tagjaivá Halpern Miksát, Löwy Mór, Schmidt Zoltánt és Vincze Endrét választották. A választmány új tagjaivá Bársony Andor, Hady Antal és Müller Józsefet, a VIII. évtársulat felszámoló bizottságának elnökévé W. Márkust, tagjaivá Ilies Zsivkót, Koch Sándor, Scheiber Lajost és Szántó Gyulát választották meg.

A közgyűlésen Varjassy Lajos elnöklésével jelen voltak: Bársony A. dr., Baricz Máté, Berger Albert, Bódy Bódog, Buday Gyula, Brandoisz Henrik, Doka Miklós, Eisler Ede, Fekete Jakab, Földes Soma, Fetter Elemér dr., Freud Fülöp, Grünberger Jenő, Guld Emil, Gluck Károly, Grallert Rezső, Hegyi György, Hegedüs Gyula, Hirschmann Albert, Halpern Miksa, Juhász Géza dr., Kell Lajos, Klein Sándor, Keppich Zeigmond, Kohn S. N., Kohn József, Krausz Mór, Kovács Ferenc, Kron Lipót, Lakatos Aladár, Lichter Lipót, Lévai Adolf, Löwy Mór, Maer Ármán, Múlek Lajos dr., Neumann Hermann, Pick Ernő, Serecs András, Somogyi Gyula dr., Schwartz Manó, Sugár Jenő dr., Szántó Mihály, Székely Salamon, Szűcs F. Vilmos, Vintze Endre, ifj. Weisz Mór és Weisz Mihály.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ „Sajtópör a nagy haj körül” címen megírtuk, hogy a temesvári királyi törvényszék becsületsértés vétségében büntösnek mondta ki Lovas Antal a „Temesvári Zeitung” szerkesztőjét, de a vádalól, tekintve büntetlen előéletét, felmentette. Ezzel a Temesvárról nyert írással szemben Róth Ottó dr. temesvári ügyvéd, Lovas Antal védője a következőket közli. — A királyi törvényszék Lovas Antal szerkesztőt nem büntetlen előléte miatt, hanem a becsület védelméről szóló törvény 18. §-a alapján egvedél és kizárólag csak azért és azért az indoklással mentette fel, hogy a szerkesztő egyenlő sorban Kubán Endre (Kóró Pál) a Temesvári Hírlap munkatársának jogellenes és kihívó viselkedése szolgáltatott okot.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Kedd, 1915. évi február 9-én:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Cserebogár.

Operetta.

Kezdete este 8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Özv. dr. Tolnai Jánosné, született Bing Betti úgy a saját, illetve fiai János és Géza, valamint az aláírottak nevében is fájdalomtelt szívvel tudatja a hön szerett, felejtethetetlen jó férj, illetőleg édesapa, a legönzetlenebb és legjobb testvér, sógor és rokon

Dr. TOLNAI JÁNOS

az aradi ügyvédi kamara alelnökének folyó évi február hó 8-án esti fél 8 órakor életének 52 ik, legboldogabb házasságának 22-ik évében bekövetkezett jobblétre szenderültét.

A boldogult drága halott földi maradványai f. hó 10-én, délután fél 8 órakor fognak a Petőfi-utca 1. sz. gyászházából az izraelita egyház szertartásai szerint az örök pihenésnek átadatni.

Áldott legyen drága emlékezte!

Arad, 1915. évi február 8.

Özv. Vajda Lajosné, Wallfisch Armin, Ring Lajosné testvérei, Bing Vilmos apósa, Wallfisch Arminné született Basch Emilia, Ring Lajos, Bing Gyula és neje, Bing Rezső, Bing Hugó sógorai és sógornői.

Az Aradi Központi Takarékpénztár igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tiszviselőtestvére mély fájdalommal jelenti, hogy igazgatósági tagja

Dr. Singer János ur

f. hó 6-án jobblétre szenderült

Benső, mélyes részvétellel gyászoljuk a hivatásának és emberbaráti kötelességének önzetlen teljesítése közben aldozatul esett nemes férfiut, mint igazgatóságunknak intézeünk megalapítása óta fáradságtalan tevékenységgel lelkes tagja, intézeünk érdekében kifejtett kiváló tevékenységével felejtethetetlen érdemeket szerzett.

Emlékét mindenkor szeretettel és hálással kegyelettel fogjuk megőrizni.

Arad, 1915. február 7.

553

* Az ezen rovat alatt közlőttekért nem vállalunk felelősséget.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

Ma utóljára.

Hadi Hiradó

hiteles felvételek a déli és a galíciai harcúterén.

Döntsének a rózsák.

társadalmi dráma 3 felvonásban.

Első Rott-fi'm

kizárólagos joggal.

Suszter herceg.

Egy suszterinas tragikomédiája 4 felvonásban. Írta: Haáz István. A főszerepben: Rott Sándor a Folies Caprice népszerű művésze.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Eladó

2 darab 9 éves kurtirozott lipicai szürke kocsi, 16 sorozással és félfedeles kocsiival.

Ugyanott 2 darab csikó tiszta lipica mindkettő részről) egyik 2 éves, másik 1 éves.

Értekezhetni lehet

özv. Dr. László Gyulánénál Borosjenőn.

Telefon szám 16. 551

Viszont-eladóknak!

Nagy választék: Casztorszokni, lábszárvédő, térdmelegítő, hósapka, katonai keztü (szürke), érmelegítő, haskötő, férfimellény (szürke és fekete) tricot-ing, tricotnadrág, katonai flaneltakarókban 546

Häring, Grünfeld és Ungár nagykereskedők. Temesvárrott.

Eladók és veszek

Burgonyát, Tahonyát, Szalonnát, Disznózsírt, Szalmát, Takarmányröpát métermázsánként és waggontételekben Kalmár Endre Arad, Alsó S. és Chorin-utca sarkon terményüzlet.

Telefon 1025.

Hirdetmény.

F. hó 12-én reggel 9 órakor az aradi lóvásár-
téren a kisszentmiklósi lókórházból

kimustrált 24 darab ló

nyilvános árverésen el fog adatni.

Kisszentmiklós, 1915. február 7.

A kisszentmiklósi lókórház.

548

Eladó tüzi hasábfa.

Két éves usztatott 110 cm. hosszúra vágott kemény tüzi hasáb-
fából circa 4000 vagon egész-
ben vagy vagononként kész-
pénzfizetés ellenében **eladó.**

Kaláji bánya és kohó részvénytársaság,
Budapest V. Géza-utca 6.

497

Tenyészkanok

1 éves szőke mangolica gőf
Dessau-fy tenyészetéből el-
adók, vevő választása szerint
darabonként 100 koronáért.

518

Kristyóry János

gazdasága

Telefon 226. ——— Arad-Gtj

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő-
zőedényeket, villanyos vasalókat
villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkekét.

Burgonya

valódi rózsa és hó-
pohely, nagyban és
kicsinyben, a legol-
csóbban kapható

Adler Hugó általános
kereskedelmi és
ügynökségi irodájá-
ban Arad, Weitzer
J.-u. 1. Telefon 797

Mozdonyvezető,

ki katonamentes s azonnal beléphet,
kedvező feltételek mellett

alkalmazást nyer.

Ruda 12 Apostol Bányatársulat

Brád (Tunyad megye.)

550

APRÓ HIRDETÉSEK

OKTATÁS.

Osv. u. 12. sz. ny
oktatást a prasa, szmyrna, toron-
tali szőnyegkészítésben, esenki-
vül mindennemű női kézimunká-
ban. Tud közölni lehet Florián-
utca 5/c földszint jobbra. 512

ALKALMAZÁST KERES.

Nyugalmasított
tanítónő háztartásnő állást keres
m. gányos urnál, urnónél, plébá-
niában, esetleg gyermekek mellé.
Cím a kiadóhivatalban. 456

Szép írást hivatalnoknő
gép, gyors írás, könyvelésben jár-
tas, állást keres. Cím a kiadóban. 544

Egy
ügyes ruhavarró úri házakhoz
ajánkozik Cím Telek-utca 4. Arad.
hatul az udvarban. 546

ALKALMAZÁST NYER.

Hegedű oktatásra
őregedő (helyettes) sürgősen keres-
tetik Cím a kiadóhivatalban 557

Keresek
egy fűszerszakmában teljesen jár-
ta, románul is beszélő s jó bizo-
nyítványokkal rendelkező keres-
kedősegédet. Ajánlatokat kér a
fizetési igény megjelölésével Kugel
Sándor Brád Hunyad megye. 547

4 polgár
végzett kisasszony alkalmazást
nyer Kerpel László kölcsönkönyv-
árban. Németül tudók előnyben
részesülnek. 554

Vezető
latt levő háztartásba jó külsejű
kisegítőt keresek. Ajánlatok
a házért mindent! Jellege alatt
a kiadóhivatalba küldendők. 556

Egy
üzerkereskedő segéd felvétetik
Luttwák Józsefnél, Asztalos Sán-
dor-utca 8. sz. 556

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó
Asztalos S. u. 2-3. sz. alatt 2 utcai,
1 udvari, hálófülke és fürdőszoba.
Álló II. emeleti lakás a szűk-
ságes mellékhelyiségekkel, azon-
nalra, vagy 1915. május 1-re. Bő-
vebbet a lap kiadóhivatalában.

Kiadó azonnaira
2 szoba fürdőszoba és hozzá tartozó
mellékhelyiségek, Aulich Lajos u.
12. sz. 549

2 szobás
udvari lakások Andrassy-tér 8.
sz. alatt azonnaira kiadók. Bőveb-
bet a házimesternél.

Két
s három szobás lakások elő- és
fürdőszobával májusra kiadók. Gz.
Károlyi utca 14. szám. 555

Két szobás
utcai lakás fürdő és előszobával
kiadó Péter utca 2/c. (Szerbtemp-
lom közelében) 558

1 üzlethelyiség
lakással együtt, 1 kétszobás ud-
vari lakás előszobával, május 1-re
kiadó Thököly tér 4. szám. 505

Irodával

vagy üzlethelyiséggel egybekötött
földszinti lakás Thököly-tér 6/b sz.
alatt f. évi május 1 től kiadó 522

Varjassy Lajos-utca 129. sz.
hátsó egy utcai kétszobás lakás
elő- és fürdő szobával május 1-re
kiadó. Bővebbet Fábrián építésznel
Kápolna-utca 6. sz. 526

Lakás

emeleti és földszinti 3-3 szobás
mellékhelyiségekkel május 1-től
Hasszinger-utca 4. sz. alatt kiadó.
Bővebbet a házimesternél. 501

Orosy-utca 8 szám

alatt 2 szobás lakás, központi fű-
téssel és állandó melegvíz ellátás-
sal azonnaira, vagy május 1-re
kiadó. 549

Kiadó lakás.

Luther-utca 2. sz. a, a II. emele-
ten 4 utcai szoba és mellékhelyi-
ségekkel álló lakás f. 6. május
1-től kiadó. Bővebbet ugyanott a
lelkész hivatalban. 520

2 szobából

álló csinos udvari lakás, a kony-
hában vízvezetékkel, május 1-re
kiadó. Florián-utca 6/b sz. 3-ik
ajtó. 510

Kiadó!

Csinos, kényelmes két szobás kerti
lakás fürdőszobával, mellékhelyi-
ségekkel Rákóczi-utca 25 szám
alatt. 387

VÉTEL ÉS ELADÁS.

10.000 mm.

elsőrendű burgonya egyben eladó.
Bővebbet Herzfeld Gyula, Aszta-
los Sándor-utca. 559

Eladó

2 ló, hintók, szerszámok stb. Bő-
vebbet Andrassy-tér 6. sz. Veros
iroda. 488

Egy 9 HP.

4 üléses automobil 1000 koronáért
eladó. Cím a kiadóhivatalban. 519

„Qui Si Sana“

a világ legrégibb női harci-nyáj-
kapható selyem for és fil d' Cos
seben. Bárcsony panto első parja
5 kor 10 fillér. Cipő Tócsa Apollo
mozai mellett. 5161

Veszek

uraktól levelet férfi ruhát, téli ka-
bát, városi és utazói bundát a
egmagasabb áron. Mindennemű
használt butort veszek. Bleier Ig-
nác, Szent-Pál-utca 12. 539

KÜLÖNFÉLE.

Barmilyen

őregedő s vízvezetési munkát
készít Diamant Jenő Arad. Weltzer
János és Kasinczy-utca sarkán
2091

Családanya.

ének ikra születése, férje kere-
sete a háború miatt csekély és
bizonytalan lévén, úgy, hogy ab-
ból magát és két gyermekét táp-
lálni nem tudja. A löszvíz emb-
re szíves támasztást kéri. Bár-
melyen csekély összeg sokat se-
gít. Lakása Sioa u. 1.

ÖZLETEK.

Jóf rgalmu
vegresker skedés ialmérés- és
trafikkal május 1-re kiadó. Mikos
Kelemen-utca 2. sz. 486

Költözködők
figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 8361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

2694—1915. kh.

Hirdetmény.

Tekintettel arra, hogy Arad város területén, illetve a várban
lévő hadifoglyok között az utóbbi napokban kiütéses hagymás meg-
betegedések fordultak elő, szükséges, hogy a fellépett ragályos beteg-
ség elleni védekezés és óvrendszabályokról a város közönsége kellő
tájékoztatást szerezzen.

A kiütéses typhus nagy mértékben fertőző betegség. A lappangási
idő elteltével, amely tág határok (3—21) nap között ingadozik, néhány
nap rosszulét, majd hirtelen rázó hideg, azután magas láz áll be,
amely 8—16 napig tart. A betegség 4—5 napján piros, lapos fo-
mutatkozhatnak a mellén és has felső részén s elég gyakran a végtag-
kon; a foltok helyén néha a bőr alatt kis vérömlések látszanak. Gő-
gyűzés alkalmával a bőr korpászerűen hámlak ami körülbelül két
hétig tart. A betegek közül átlag 15—25 százalék hal el.

A kiütéses typhus okozója baktériával nincs még kiderítve de
kétszelen, hogy a betegség ragályos a beteggel vagy az általa hasz-
nált tárgyakkal való érintkezés révén átragadhat. Ujabbban az-
tűnt ki, hogy a typhus ragályát fertőzött emberekről és tárgyakról
rovarok, főképpen pedig tetvek viszik át másokra, ennélfogva a typhu-
sus tyfu z leküzdésére szolgáló rendszabályok, sorába a tetvek elpu-
tításának igen nagy fontossága van.

Figyelemztetem ennél fogva a közönséget, hogy a ragály elleni
le hatósabb védekezés a tisztaság követelményeinek szigorú betar-
tása, a gyakori tisztaság fehérnemű váltás, főképpen pedig a tetve-
pokok, rovarok gyökeres kiirtása. A tetvek irtásának legbiztosabb
módja a testrészeknek szürkén kenőccsel, petróleummal, vagy kámfor-
olajjal való bedörzsölése.

A tetves ruhát, fehérneműt és egyéb tárgyakat zúzába téve
gőzzel kell fertőtleníteni, bőrt (cipőt) és pramet 5%-os karbolsav-
oldattal lemosni, illetőleg lekefálni. — Ha gőzfertőtlenítő készülék
nem áll rendelkezésre, a szobában levő tárgyakat (bőrnemű kivételével)
kellő óvatossággal fűtött sütőkemencébe helyezve lehet mentesíteni
a tetvektől és pótlóktól. A tetű és egyéb rovar pusztítására szolgáló
helyiségeket szintén gondosan kell tisztogatni (5%-os karbolsav-
vagy forró kálicsappan oldattal esetleg kén elégetésével egy köbmé-
ter légterre 20 gr.-ként számítva.)

Ezek előre becsatolása után kötelezőleg elrendelem, a város terü-
letén levő nyilvános helyek u. m. szállodák, szálloda, vendégszobák,
kávéházak, kávétermek, cukrászdák, vendéglők, korcsmák, pálinka-
mérések, összes helyiségeinek valamint kvártély-heiyei állandó szí-
goru tisztántartását az összes felsorolt nyilvános helyek, valamint a
személyszállító eszközök, lovasut, bérkocsik, 5%-os karbol oldatba
mártott seprővel naponként legalább kétszeri kiséprését, kilincsek
ajtófogók, fellépő fogóinak, 5%-os karbol oldattal naponként több-
szöri lemosását, felsorolt nyilvános helyek és személyszállító eszközök
székeinek, üléseinek naponta több ízben való letörölését. Megnagyon a
borbály és fodrász ületek, valamint a nyilvános fürdők tulajdonosai-
nak, hogy helyiségeik illetve eszközeik, fésük, kefék, tisztántartásáról
fertőtlenítéséről, a helyiségek naponként többszöri kiséprését, gyakori
felsorolásáról gondoskodjanak; a gyárak iparvállalatok tulajdonosainak,
hogy a munkatermek, et eső-helyiségek, ruhatárak tisztántartásáról
a mozgósztatás tulajdonosoknak, hogy a nézőtér és mellékhelyiségek,
a kilincsek, fogók 5%-os karbol oldattal való fertőtlenítéséről, székek,
padok, stb. alapos letöröléséről, a helyiségek naponkénti kiséprésétől
személyes felelősség terhe mellett gondoskodjanak.

Figyelemztetem a közönséget, hogy a 208700/VII. d. B. M. kör-
rendelet értelmében a kiütéses typhus minden esete, ugyancsak min-
den olyan eset, amely erre gyanusnak látszik, a hatóságnak nyoma-
bejelentendő. Köteles ennélfogva mindenkinek a gyanus megbetegedés
előszóval, távbeszélőn, vagy írásban (lev. lapon) akár a városi orvosi
hivatalnak, akár a rendőrkapitányságnak tudomására után az on-
nal bejelenteni.

Ezen hirdetmény összes pontjait a legzigorúbb pontosság-
gal teljesítendő; azok betartását közkegelmével állandóan ellenőriztetni
fogom, s minden mulasztást, hanyagságot, az 1878. XIV. tör. 7. §-a
alapján a legnagyobb szigorral fogok büntetni.

Arad, 1915. február 8.

Green Nándor
főkapitány.